

PAVE

IMPLICAREA ACTIVĂ A PĂRINȚILOR PRIN VALORI

GHID PENTRU EDUCATORII DE ADULȚI

Titlul proiectului: Implicarea activă a părinților prin valori
Acronimul proiectului: PAVE
Code: 2024-1-RO01-KA220-ADU-000244513
Durată: De la 01/12/2024 până la 30/11/2026
Coordonator: Asociația Centrul de Resurse pentru Educație și Familie DOXAMUS (România)
Parteneri: Institutul European pentru Jocuri de Societate Moderne (Spania), Școala Primară Lorelay (România), SmartEdu4All (Italia)

Cuprins

CAPITOLUL I. PREGĂTIREA CADRULUI 1

1.1. VIZIUNEA GENERALĂ A PROIECTULUI: SCOP, VIZIUNE ŞI IMPACT 1
1.2. ECHIPA PROIECTULUI: PARTENERI ŞI COLABORATORI 4

CAPITOLUL II. ÎN INIMA EDUCAȚIEI - VALORI CARE MODELEAZĂ PROCESUL DE ÎNVĂȚARE 17

2.1. DE CE VALORILE EDUCAȚIONALE SUNT IMPORTANTE 17
Ce sunt valorile educaționale 18
Trăsături definitorii ale valorilor educaționale 18
Tipuri de valori educaționale 19
De ce sunt importante valorile educaționale 20
Valori educaționale fundamentale: o privire mai atentă 22
Concluzii 22
2.2. O PRIVIRE MAI PROFUNDĂ: VALORILE EDUCAȚIONALE - CONCEPT MULTIDIMENSIONAL 24
Valorile educaționale ale Uniunii Europene 24
Valori educaționale naționale: Italia 26
Valori educaționale naționale și locale: România 28
Valori educaționale naționale și locale: Spania 31
Concluzii 33
2.3. VALORILE PRIND VIAȚĂ ÎN SALA DE CLASĂ 35
Integrarea valorilor în educație 35
Competențe dezvoltate prin educația bazată pe valori 38
Strategii practice pentru implementarea valorilor în școli 39
Instrumente de evaluare pentru educația valorică 41
Concluzii 44

CAPITOLUL III. PARTENERIAT FAMILIE ŞI ŞCOALĂ - IMPLICAREA PĂRINȚILOR ÎN EDUCAȚIA PRIN VALORI 46

3.1. CREAREA UNUI MEDIU FAMILIAL BAZAT PE VALORI 46
Importanța valorilor în contextul familial 46
Bazele teoretice care susțin un mediu familial bazat pe valori 49
Strategii pentru crearea unui mediu familial bazat pe valori 52
Concluzii 55
3.2. CREAREA UNUI CADRU COMUN ŞCOALĂ-FAMILIE BAZAT PE VALORI 56
Valori comune ale școlii și familiei 57
Concluzii 61

CAPITOLUL IV. DE LA TEORIE LA PRACTICĂ: VALORILE PUSE ÎN ACȚIUNE PRIN SCENARII EDUCAȚIONALE PAVE 62

4.1. STRATEGII GENERALE PENTRU PREDAREA EDUCAȚIEI VALORILOR 63
4.2. STRATEGII PRACTICE PENTRU PROFESORI ÎN FORMAREA VALORILOR EDUCAȚIONALE 75
Crearea în clasă a unei culturi bazate pe valori 76
Folosirea povestirilor și exemplelor din viața reală 77
Implicarea elevilor în discuții critice 79
Implementarea de activități de învățare bazate pe valori 80
Consolidarea comportamentul pozitiv prin încurajare 82
A fi model și mentor 83

4.3. STRATEGII PRACTICE PENTRU PĂRINȚI ÎN VEDEREA EDUCĂRII PRIN VALORI 86
Strategii pentru modelarea valorilor acasă 87
Aprecierea comportamentul bazat pe valori 88
Conversații regulate în familie despre valori 90
Încurajarea gândirii critice 92
4.4. PROVOCĂRI ȘI SOLUȚII ÎN ABORDAREA VALORILOR ÎN ȘCOLI ȘI FAMILII 94
PROVOCARE 1: Valori contradictorii între acasă și școală 94
PROVOCARE 2: Conflicte de valori între colegi 96
PROVOCARE 3: Predarea valorilor complexe/dificile 98
4.5. ÎMPREUNĂ PENTRU COPII: PĂRINȚI ȘI PROFESORI UNIȚI PRIN VALORI 102
Când și cum părinții și profesorii ar trebui să comunice între ei 102
Cum pot părinții iniția un dialog deschis cu profesorii 102
Cum pot profesorii să comunice cu părinții 103
REFLECȚII FINALE: EDUCAȚIA PRIN VALORI – UN DRUM COMUN 105
BIBLIOGRAFIE 107

Capitolul I. Pregătirea cadrului

1.1. Viziunea generală a proiectului: scop, viziune și impact

Ce este PAVE?

Proiectul PAVE este o inițiativă Erasmus+ concepută pentru a ajuta părinții să-și educe copiii prin valori. Acesta inițiativă răspunde unei nevoi tot mai mari: mai mulți părinți doresc să modeleze în mod activ valorile copiilor lor, dar adesea nu dispun de instrumentele necesare.

PAVE reunește educatori, psihologi și instituții din România, Spania și Italia pentru a crea un ghid structurat și ușor de utilizat, care să le permită părinților să predea valori acasă, consolidând în același timp munca depusă în școli.

Obiectivele proiectului

I. **Oferirea unei metodologii clare** – Elaborarea unui ghid cu definiții ale valorilor, precum și activități pe care părinții le pot realiza pentru a pune în practică educația bazată pe valori cu copiii lor.
II. **Implicarea directă a părinților** – Formarea a 300 de părinți prin ateliere interactive care îi ajută să aplice acasă principiile educației bazate pe valori.
III. **Consolidarea colaborării** – Conectarea familiilor cu școlile și educatorii pentru a asigura o abordare consecventă a dezvoltării sociale și emoționale a copiilor.

Cum funcționează PAVE?

Pasul 1: Crearea ghidului

Experții analizează valorile promovate de școli și instituții de învățământ din diferite țări, selectând valorile fundamentale esențiale pentru dezvoltarea personală și socială a copiilor.

Pasul 2: Dezvoltarea matricei de valori

Se creează un instrument pentru a lega valorile de situații din viața reală, ajutând părinții să le aplice în interacțiunile zilnice din familie.

Pasul 3: Formarea educatorilor adulți

Doisprezece educatori de adulți sunt instruiți pentru a ghida părinții în aplicarea metodologiei și în desfășurarea atelierelor.

Pasul 4: Ateliere interactive pentru părinți

Părinții participă la sesiuni practice, în cadrul cărora învață activități menite să consolideze valorile în familie. Aceste sesiuni se concentrează pe dezvoltarea comunicării, empatiei, responsabilității și conștientizării de sine.

Pasul 5: Reflecții în familie și efectul de cascadă

Părinții aplică ceea ce au învățat acasă, implicându-și partenerii, copiii și familia extinsă în procesul de formare a valorilor. Acest lucru creează un efect de cascadă, asigurând că educația valorilor se extinde dincolo de atelierele de lucru, în viața reală.

Cum pot folosi părinții PAVE?

- ★ **Conversații zilnice:** Folosiți exemplele din ghid pentru a discuta valorile cu copilul dumneavoastră în situații reale (de exemplu, respectul în timpul unei neînțelegeri, onestitatea atunci când se fac greșeli).

- ★ **Jocuri de rol și jocuri:** Implicați-vă în povestiri interactive, jocuri de societate și jocuri de rol din viața reală pentru a consolida valorile cheie.
- ★ **Provocări în familie:** folosiți în familie provocările distractive (de exemplu, exerciții de empatie, sarcini de lucru în echipă) pentru a consolida comportamentele pozitive.
- ★ **Reflecții și adaptare:** părinții pot personaliza abordarea în funcție de nevoile familiei lor, folosind Matricea valorilor intrafamiliale ca referință.

De ce este important PAVE?

Prin modelarea activă a valorilor, părinții îi sprijină pe copii să-și formeze un caracter puternic, să ia decizii etice și să construiască relații sănătoase. Proiectul PAVE promovează colaborarea dintre familii și școli, contribuind la crearea unui mediu care susține în mod constant dezvoltarea personală a copiilor.

Urmăriți progresul proiectului și accesați resursele la: https://paveproject.eu/

1.2. Echipa proiectului: Parteneri și colaboratori

Cine suntem

Centrul de resurse pentru educație și familie Doxamus este o organizație non-profit, fondată în 2009, dedicată promovării dezvoltării armonioase fizice, mentale și emoționale a copiilor, adolescenților și adulților. Prin training, educație, consiliere și activități de fitness cerebral, ne propunem să sprijinim indivizii în creșterea lor personală și profesională în contextul social.

Misiunea și domeniile noastre de interes

Pentru a ne atinge obiectivele, activăm în patru domenii cheie:

1. Dezvoltarea tinerilor: Implicarea tinerilor în programe educaționale care promovează gândirea critică, creativitatea și dezvoltarea personală.
2. Consiliere parentală: oferirea de îndrumare și sprijin părinților pentru a îmbunătăți relațiile familiale și experiențele educaționale ale copiilor.
3. Formarea profesorilor: echiparea educatorilor cu metode și instrumente de predare inovatoare pentru a îmbunătăți procesul de învățare.
4. Campanii de sensibilizare: abordarea diverselor teme socio-educative pentru a implica și informa publicul larg.

De asemenea, oferim oportunități de voluntariat, încurajând tinerii să exploreze domeniul educației, contribuind în același timp la proiecte sociale semnificative. Programele și modulele noastre de învățare se bazează pe cercetări în domeniul neuroștiințelor, asigurând o abordare bazată pe dovezi ale dezvoltării personale și cognitive.

Dezvoltare profesională și antrenament cerebral

Doxamus s-a implicat activ în formarea profesorilor, psihoterapeuților, educatorilor, asistenților sociali și psihologilor pe teme precum relațiile școală-familie și metodologiile de predare eficiente. În ultimii ani, am promovat programe de antrenament cerebral concepute pentru a îmbunătăți abilitățile cognitive fundamentale, inclusiv memoria, atenția, gândirea și voința. Aceste programe sprijină realizările academice și profesionale, contribuind în același timp la recuperarea persoanelor cu ADHD, tulburări din spectrul autist și afecțiuni neurodegenerative.

Proiecte și colaborări finanțate de Uniunea Europeană

1. „Îmbinarea naturii și culturii, prin activități în aer liber, în zona de frontieră” (MIS-ETC 917)
    - Programul operațional comun România-Ucraina-Republica Moldova (2007-2013)
    - A promovat învățarea în aer liber și schimburile culturale.
2. „Creșterea calității și accesului la educație în zona transfrontalieră prin perspective inovatoare de învățare accelerată” (2SOFT/1.1/17)
    - Programul operațional comun România-Republica Moldova (2014-2020)
    - Elaborarea de ghiduri de bune practici și programe educaționale: „Dezvoltarea abilităților fundamentale ale preșcolarilor”, „Învață să înveți rapid și mai ușor”, „Stăpânește limba engleză/italiană rapid și distractiv”
3. „Modelarea vieții: Soluții inovatoare pentru un stil de viață sănătos în educația adulților” (Erasmus+ KA2)
    - Dezvoltarea abilităților de viață pentru adulți din medii diverse, pentru a promova un stil de viață sănătos.
4. „PAVE – Implicarea activă a părinților prin valori” (Erasmus+ KA2)
    - Lansat în decembrie 2024
    - Are ca scop să ajute părinții să descopere și să pună în practică valori educaționale cheie pentru o creștere eficientă a copiilor.

Privind spre viitor

La ACREF Doxamus, ne angajăm să inovăm și să extindem continuu programele noastre educaționale. Prin integrarea celor mai recente cercetări în neuroștiință și pedagogie, creăm experiențe de învățare cu impact care să împuternicească indivizii, să consolideze familiile și să îmbunătățească comunitățile.

Suntem deschiși la colaborări cu educatori, părinți, voluntari și instituții care împărtășesc viziunea noastră pentru un viitor mai luminos și mai incluziv.

Pentru mai multe informații sau pentru a vă implica, vă rugăm să vizitați site-ul nostru web sau să ne contactați direct.

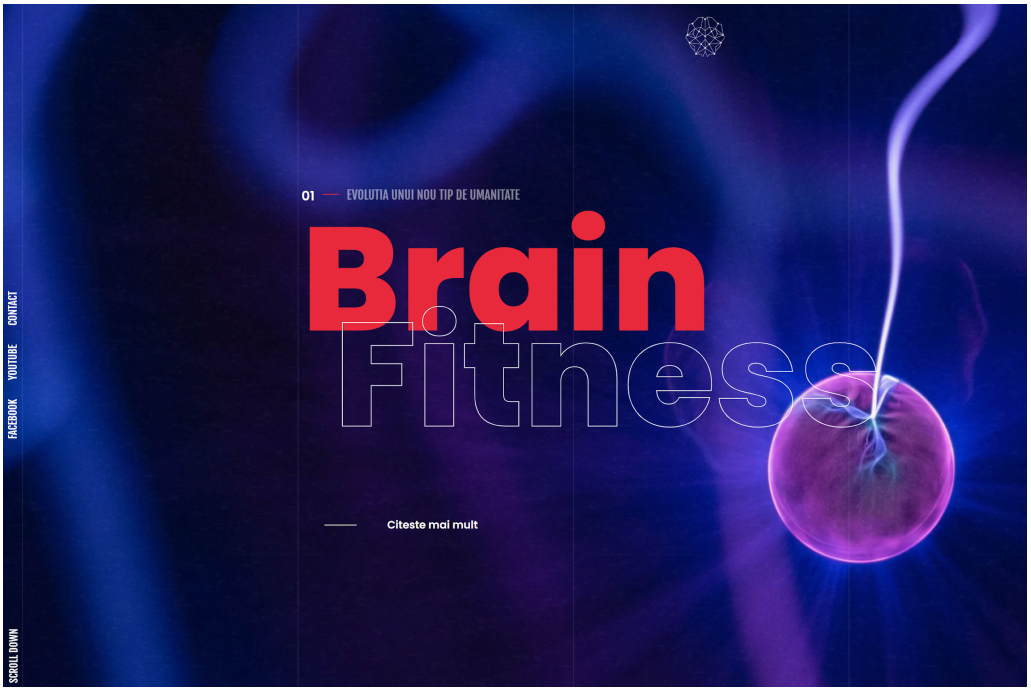
Site web: www.brainfitness.ro

Facebook: https://www.facebook.com/DOXAMUS/

Instagram: https://www.instagram.com/dr_psycho_mcd/

Linkedin: https://ro.linkedin.com/in/mirela-dracinschi-20703824

Canalul YouTube Doxamus - https://www.youtube.com/@doxamus

Cine suntem

Școala Primară Lorelay este o instituție privată acreditată situată în Iași, România, fondată în 2009. Educăm aproximativ 45 de elevi din învățământul preșcolar și 80 din învățământul primar, cu sprijinul a 18 educatori pasionați, dedicați inovării în educație. Școala noastră oferă un mediu incluziv și centrat pe elev, ghidând fiecare copil, părinte și profesor în propria călătorie de creștere și transformare.

Credem că parcursul fiecărui elev este ca *și Călătoria Eroului* – plin de provocări, victorii personale și schimbări semnificative. La Lorelay, educația este o aventură colaborativă bazată pe grijă, reziliență și curiozitate pe tot parcursul vieții**.**

Misiunea noastră

Misiunea noastră este de a însoți, sprijini și ghida copiii, educatorii și părinții în călătoriile lor de dezvoltare – academică, emoțională și socială. Ne propunem să construim un mediu propice în care:

- Bunăstarea și sentimentul de apartenență sunt esențiale
- Învățarea este personalizată și incluzivă
- Fiecare persoană contează și se simte văzută, apreciată și susținută

Promovăm învățarea prin explorare activă, bucurie, motivație și reflecție. Misiunea noastră se extinde la dezvoltarea atitudinilor proactive, a implicării în comunitate și a unui puternic simț al responsabilității personale în rândul elevilor încă de la o vârstă fragedă.

Abordarea noastră educațională și activitățile noastre

Curriculumul Lorelay este construit în jurul cadrelor europene și naționale, punând accentul pe:

- Cele 8 competențe cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții
- A învăța să conviețuiască
- A învăța să acționeze
- A învăța să cunoască
- A învăța să devină

Folosim metode de predare active și integrăm educația formală cu cea non-formală pentru a face învățarea captivantă și utilă.

Practici evidențiate:

- Învățarea bazată pe jocuri de societate – încurajarea colaborării și dezvoltarea abilităților personale
- Educație în aer liber – aducerea învățării experiențiale în natură
- Gamificare – îmbunătățirea rezultatelor învățării în matematică, gramatică, dezvoltare personală
- Jocuri incluzive – jocuri și activități în timpul pauzelor care promovează incluziunea socială
- Conștientizarea cibernetică – utilizarea instrumentelor creative pentru a preveni utilizarea excesivă a ecranelor și dependența cibernetică

Punem accentul pe învățarea timpurie și intensivă a limbilor străine:

- Engleza predată prin CLIL (Învățarea integrată a conținutului și limbii) începând de la vârsta de 3 ani
- Examene Cambridge organizate pentru elevii din ciclul primar (suntem un subcentru de evaluare Cambridge certificat)
- Limba germană introdusă ca a doua limbă începând cu clasa a II-a (vârsta de 8 ani)

Metodele noastre sunt inspirate de teoria inteligențelor multiple, integrând arta, mișcarea, TIC și învățarea senzorială pentru o educație completă.

Proiecte și implicare europeană

Din 2018, Lorelay participă activ la programele Erasmus+, atât ca partener, cât și ca gazdă pentru schimburi profesionale. Aceste colaborări internaționale susțin eforturile noastre de a perfecționa strategiile de predare și de a lărgi perspectivele globale ale elevilor noștri.

Obiectivele noastre includ:

- Încurajarea valorilor europene, a competențelor interculturale și a angajamentului civic
- Găzduirea profesorilor pentru observarea la locul de muncă, formare și schimburi de predare
- Utilizarea acreditării Erasmus pentru a sprijini mobilitatea elevilor și a profesorilor
- Crearea de parteneriate durabile cu școlile și familiile locale

Am participat la:

- Muzică, artă și teatru în Europa *împreună! (2018-1-DE03-KA229-047217)*
- Metode variate de predare în aer liber *(2020-1-SE01-KA229-077896_3)*
- Addict to You – Sensibilizarea cu privire la dependența de internet *(2022-1-ES01-KA220-SCH-000087470)*
- Pauză incluzivă – Promovarea egalității de șanse *(2021-1-ES01-KA220-SCH-000032638)*
- School Education Against Climate Change *(2021-1-ES01-KA220-SCH-000023837)*
- Școala Meeple – Jocuri de societate pentru dezvoltarea competențelor sociale *(2021-1-ES01-KA220-SCH-000034472)*
- Implicarea activă a părinților prin valori *(2024-1-RO01-KA220-ADU-000244513)*

De asemenea, organizăm tabere educaționale în România și în străinătate, oferind elevilor o perspectivă culturală și experiențială mai largă.

Viziunea noastră

Școala Lorelay se străduiește să fie o comunitate de învățare cu adevărat europeană, care cultivă curiozitatea, cooperarea, compasiunea și competența. Prin schimburi internaționale, dezvoltarea profesorilor și practici incluzive, formăm o generație de elevi încrezători, activi și cu o mentalitate globală. Salutăm colaborarea cu școli și educatori europeni care împărtășesc angajamentul nostru față de o educație inovatoare, incluzivă și pregătită pentru viitor.

Pentru mai multe informații sau pentru a vă implica, vă rugăm să vizitați site-ul nostru web sau să ne contactați direct.

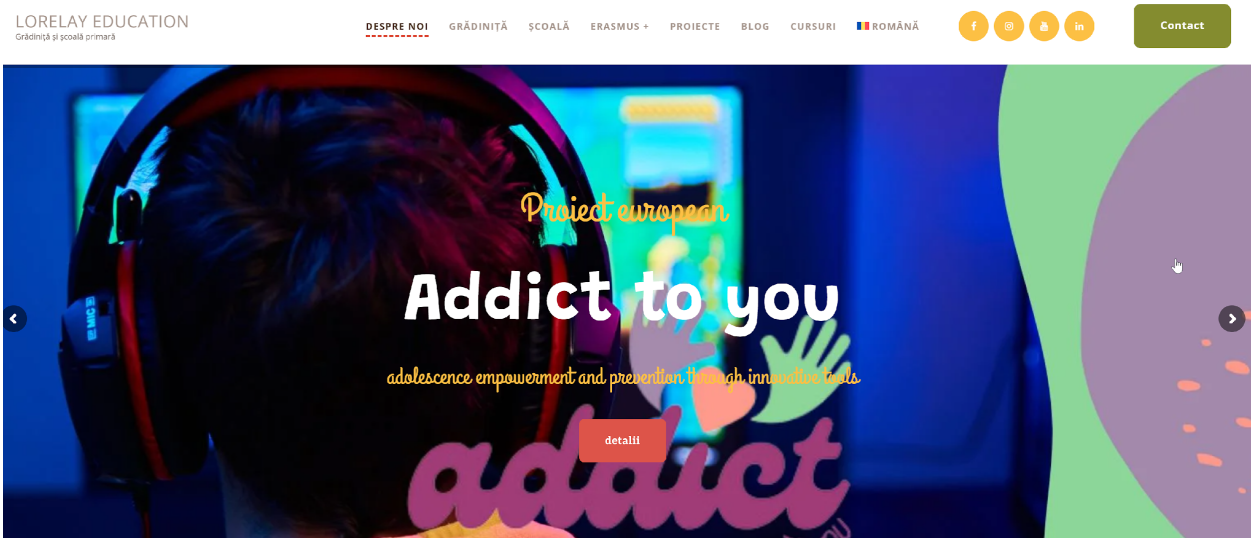
Site web: www.lorelay.education

Facebook: https://www.facebook.com/scoalaprimaralorelay

Instagram: https://www.instagram.com/lorelayschool/

Linkedin: https://ro.linkedin.com/company/gradinita-si-scoala-primara-lorelay

Canalul YouTube Lorelay: https://www.youtube.com/@ScoalaPrimaraLorelayIasi

Cine suntem

Smartedu4all este o asociație non-profit care operează în scopuri civice, de solidaritate și sociale, desfășurând activități de interes general, conform art. 5 din Codul sectorului terțiar: educație, instruire și formare profesională, în conformitate cu legea din 28 martie 2003, nr. 53 și modificările ulterioare, precum și activități culturale de interes social cu un scop educațional specific.

Fondatorii săi sunt profesori și profesioniști experți în formarea cadrelor didactice și în proiecte europene pentru școli din 1999. În 2023, au decis să se reunească și să înființeze Smartedu4all în Pinerolo (lângă Torino), Italia.

Misiunea și obiectivul nostru

Obiectivul nostru principal este să împărtășim expertiza noastră cu educatorii, să sprijinim școlile și instituțiile în conferirea unei dimensiuni europene programelor lor de învățământ prin proiecte Erasmus și să organizăm oportunități pentru profesori de a se întâlni cu colegii lor europeni în cadrul Erasmus Key Action1.

Obiectivele principale sunt promovarea:

- educația și formarea pentru învățarea pe tot parcursul vieții
- educația și formarea profesională a personalului didactic pentru dobândirea de metode care vizează inovarea programelor școlare și bunăstarea elevilor
- educația și formarea noilor generații pentru dezvoltarea competențelor cheie: curiozitate, creativitate, gândire critică, comunicare, colaborare, stăpânire de sine,

competențe digitale și lingvistice

- educația și formarea pentru dezvoltarea unei cetățenii responsabile, interculturale, echitabile, incluzive și europene

Activități principale și puncte forte

Asociația își atinge obiectivele prin următoarele activități:

- consultanță în materie de planificare școlară într-o dimensiune europeană
- servicii personalizate de sprijin și formare pentru profesori, școli, rețele școlare, organisme publice și private de educație și formare, asociații;
- cursuri de formare pentru personalul educațional (profesori, directori de școli, personal școlar, părinți, alte persoane din sectorul educației și formării profesionale), în prezență – online sau rezidențiale, la nivel local, regional, național și, de asemenea, european, ca parte a acțiunilor promovate de Comunitatea Europeană, menite să promoveze competențele cheie;
- crearea unui centru de resurse pentru limbi străine și plurilingvism pentru a sprijini profesorii în planificarea și învățarea limbilor străine, cu posibilitatea de a împrumuta cărți și materiale didactice;
- organizarea și gestionarea de evenimente, activități culturale și recreative de interes educațional și social, inclusiv în formă rezidențială (conferințe, expoziții);
- colaborarea cu alte asociații naționale și internaționale pentru publicații, organizarea de evenimente și acțiuni de cooperare promovate de Comunitatea Europeană;
- participarea la programe europene de cooperare în sectorul tineretului și al adulților;

Proiecte și colaborări finanțate de Uniunea Europeană

În primii doi ani de existență, Smartedu4all s-a alăturat unui alt proiect KA210-SCH-58E6532A „FAST - Fighting Antisemitism in Schools Together” (Combaterea antisemitismului în școli împreună), a organizat 10 cursuri de formare europene pentru

educatori și directori de școli, a stabilit cooperări cu peste 30 de instituții la nivel regional și național, a primit stagii de observare la școli locale din Japonia, Republica Cehă, România, Suedia și Spania.

Datorită schimburilor internaționale cu școli și asociații europene, cursurilor de formare a cadrelor didactice și cooperării cu instituțiile locale, ne propunem să formăm o generație de profesori și educatori încrezători, activi, creativi, inovatori și deschiși la minte.

Pentru mai multe informații sau pentru a vă implica, vă rugăm să vizitați site-ul nostru web sau să ne contactați direct.
Site web: https://www.smartedu4all.it
Facebook: https://www.facebook.com/smartedu4all
Instagram: https://www.instagram.com/smarteduerasmus/
Linkedin: http://linkedin.com/in/smartedu4all-erasmus-594ba3269
Canalul YouTube Smartedu4all: https://www.youtube.com/@Smartedu4all

EUROPEAN INSTITUTE FOR MODERN BOARD GAMES

Cine suntem

Institutul European pentru Jocuri de Societate Moderne (EIMBG) este o instituție fondată în iulie 2023 de profesioniști pasionați de jocurile de societate și de potențialul lor educațional. Cu peste un deceniu de experiență în utilizarea jocurilor de societate pentru educarea copiilor, adolescenților, adulților și persoanelor în vârstă, fondatorii noștri au văzut o oportunitate de a crea un spațiu dedicat dezvoltării și diseminării învățării bazate pe jocuri de societate.

Fondatorii săi sunt titulari de doctorate universitare care au condus diverse proiecte regionale și europene prin intermediul universităților și fundațiilor în ultimul deceniu. Instituția noastră are sediul în Valladolid, Spania, un oraș bine conectat, cu o puternică prezență academică și culturală.

Misiunea și obiectivul nostru

La EIMBG, credem în puterea transformatoare a jocurilor de societate ca instrument educațional. Misiunea noastră este de a promova învățarea incluzivă, captivantă și eficientă prin două metodologii active:

- **Învățarea bazată pe jocuri de societate (BGBL)** – Utilizarea jocurilor de societate pentru a facilita dobândirea de cunoștințe și dezvoltarea abilităților.
- **Gamificare** – Aplicarea mecanismelor de joc pentru a spori motivația și implicarea în mediile de învățare.

Obiectivul nostru este să formăm educatori, să împărtășim cunoștințe cu colegii și să aplicăm aceste metodologii diverselor grupuri țintă, asigurând o experiență de învățare

semnificativă și de impact pentru toți participanții.

Activități principale și puncte forte

- **Inovație educațională** – Dezvoltarea și validarea metodologiilor de învățare bazate pe jocuri de societate la diferite niveluri educaționale (primar, formare profesională, universitar).
- **Educație pentru seniori și îmbătrânire activă** – Implementarea de proiecte regionale care utilizează jocuri de societate pentru a îmbunătăți stimularea cognitivă și calitatea vieții persoanelor cu vârsta peste 75 de ani din aziluri.
- **Dezvoltare personală și team building** – Organizarea de ateliere care utilizează jocuri de societate moderne pentru formarea corporativă și dezvoltarea profesională.
- **Mediile de învățare gamificate** – Proiectarea de platforme gamificate și itinerarii de învățare pentru diverse proiecte educaționale (de exemplu, 2018-2-ES02-KA205 6A2FC333, 2021-1-ES02-KA220-YOU-000028595).
- **Proiectarea jocurilor de societate educaționale** – Crearea de jocuri de societate personalizate în scopuri pedagogice (2019-1-RO01-KA204-063821).
- **Formator de formatori** – Oferirea de formare în metodologii de învățare activă, inclusiv proiectarea de jocuri serioase și gamificare.

Echipa noastră este formată din profesioniști în domeniul educației, cu 20 de ani de experiență în colegii și universități, asigurând expertiza și fiabilitatea inițiativelor noastre.

Proiecte și colaborări europene

EIMBG se implică activ în colaborări și proiecte europene, valorificând expertiza noastră pentru a contribui la inovarea educațională. Experiența noastră include:

- **Dezvoltarea de platforme de învățare gamificate** – Participarea la proiecte Erasmus+ axate pe crearea de experiențe de învățare interactive și captivante.
- **Cercetare științifică și măsurarea impactului** – Aplicarea metodei științifice, a analizei statistice și a asigurării calității pentru a valida și disemina rezultatele

proiectelor la conferințe internaționale.

- **Colaborarea cu instituții europene** – Colaborarea cu universități, ONG-uri și organizații pentru a promova învățarea bazată pe jocuri și gamificarea.
- **Formator și mentor SALTO** – Prin expertul nostru Azael Herrero, contribuim la diseminarea rezultatelor proiectului și la formarea educatorilor în metode de învățare activă.

Obiective viitoare

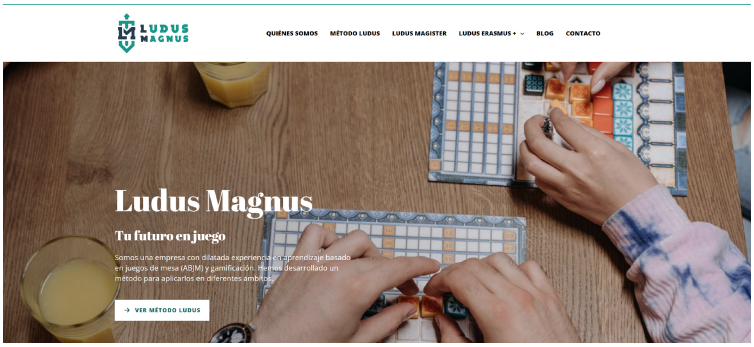
- Extinderea implicării noastre în proiecte europene și consolidarea rolului nostru în cadrul rețelei Erasmus+.
- Să devenim o instituție de referință în utilizarea jocurilor de societate moderne pentru educația adulților și promovarea îmbătrânirii active**.**
- Consolidarea parteneriatelor cu instituții academice, întreprinderi și factori de decizie pentru a promova învățarea bazată pe jocuri.
- Promovarea cercetării științifice în domeniul gamificării educaționale și al învățării bazate pe jocuri de societate.
- Dezvoltarea de noi programe de formare pentru educatori și facilitatori, pentru a integra metodologiile bazate pe jocuri în practicile lor de predare.

Pentru mai multe informații sau pentru a vă implica, vă rugăm să vizitați site-ul nostru web sau să ne contactați direct.

Site web: https://www.ludusmagnus.es/

Linkedin: https://www.linkedin.com/in/azael-j-herrero-37285350/

Facebook: https://www.facebook.com/profile.php?id=61574541994972

Co-funded by the European Union

Capitolul II. În inima educației - Valori care modelează procesul de învățare

2.1. De ce valorile educaționale sunt importante

„Scopul educației nu este cunoașterea faptelor, ci a valorilor.” – *William S. Burroughs*

Educația este adesea privită prin prisma dobândirii de cunoștințe, a notelor și a rezultatelor la testele standardizate. Educația este mult mai mult decât un sistem de transmitere a cunoștințelor, este o călătorie umană a devenirii. În esență, educația înseamnă formarea minții, a inimii și a spiritului. Înseamnă să ajuți elevii să crească nu numai în ceea ce știu, ci și în *ceea ce sunt și în ceea ce devin*. Dincolo de note și rezultate la teste se află un obiectiv mai durabil: formarea unor indivizi etici, empatici, curioși din punct de vedere intelectual și responsabili din punct de vedere social. Pentru a realiza acest lucru, educația trebuie să se bazeze pe o fundație solidă de valori educaționale - principiile și convingerile care ghidează predarea, învățarea, relațiile și practicile instituționale.

În esență, valorile educaționale conferă educației adevăratul său scop: dezvoltarea holistică a indivizilor și a societății. Valorile constituie fundamentul unei culturi școlare bazate pe respect, empatie, onestitate și responsabilitate. Valorile ghidează modul în care profesorii interacționează cu elevii, modul în care elevii se tratează reciproc, modul în care sunt abordate provocările și modul în care este definit succesul. Valorile nu sunt doar „predate”; ele sunt interiorizate, trăite, modelate și consolidate în fiecare zi. Ele nu sunt impuse, ci cultivate. În timp ce cunoștințele răspund la întrebarea *„Ce este aceasta?”,* valorile explorează întrebarea mai profundă: *„De ce este importantă aceasta?”*

Pentru a educa cu adevărat, trebuie să ne întrebăm nu numai *„Ce predăm?”*, ci și *„Ce fel de oameni îi ajutăm pe elevii noștri să devină?”.*

Ce sunt valorile educaționale

Chestiunea valorilor educaționale este fundamentală, deoarece stă la baza formării unor oameni responsabili, morali și empatici. Valorile educaționale pot fi definite ca **busola etică** a experienței de învățare. Fără integrarea adecvată a valorilor morale, civice și umaniste, educația riscă să devină un proces mecanic care produce muncitori calificați, mai degrabă decât cetățeni etici și cu o pregătire completă. Valorile educaționale sunt atât individuale, cât și colective: convingeri interne care influențează comportamentul personal și idealuri comune care modelează cultura școlară și politica educațională. Valorile educaționale depășesc materia școlară; ele se referă la modul în care trăim și învățăm împreună. Ele afectează atât programa explicită (ceea ce se predă în mod intenționat), cât și programa ascunsă (ceea ce se învață prin mediu, comportament și cultură).

Aceste valori ghidează:

- Modul în care profesorii educă.
- Modul în care elevii se implică în procesul de învățare.
- Modul în care școlile construiesc comunitatea.
- Modul în care învățarea este aplicată în contexte din lumea reală.

Trăsături definitorii ale valorilor educaționale

- **Holistice** – Se adresează întregii persoane, nu doar abilităților sale academice.
- **Transformative** – Încurajează dezvoltarea personală și schimbările sociale pozitive.
- **Universale** – Deși sunt contextuale din punct de vedere cultural, multe valori fundamentale (cum ar fi respectul sau onestitatea) sunt recunoscute la nivel global.
- **Formative** – Cresc odată cu individul prin experiență și reflecție.

Tipuri de valori educaționale

Valorile educaționale pot fi clasificate pe diferite criterii, toate contribuind la dezvoltarea holistică:

Valori intelectuale

Acestea ghidează căutarea cunoașterii și gândirea critică:

- Curiozitatea – Dorința de a explora, de a pune întrebări și de a înțelege lumea.
- Integritate academică – Onestitate în învățare și studiu.
- Deschidere – Disponibilitatea de a lua în considerare diverse perspective.

Valori morale și etice

Acestea modelează conștiința și comportamentul unui elev:

- Onestitate – A spune adevărul și a acționa cu sinceritate.
- Integritate – A rămâne fidel principiilor morale în toate situațiile.
- Compasiune – Grija față de ceilalți și manifestarea bunătății.

Valori sociale și civice

Acestea sunt esențiale pentru a funcționa ca cetățeni responsabili și empatici:

- Respect – Aprecierea opiniilor, drepturilor și demnității celorlalți.
- Cooperare – Colaborarea în vederea atingerii unor obiective comune.
- Justiție – Promovarea echității, egalității și incluziunii.

Valori emoționale

Acestea ghidează forța interioară și reziliența:

- Perseverența – Efort continuu în fața dificultăților.
- Conștientizarea de sine – Recunoașterea propriilor emoții și comportamente.
- Empatie – Înțelegerea și relaționarea cu emoțiile altora.

Deși valorile educaționale se concentrează mai mult pe modul în care oamenii cresc, gândesc și dobândesc cunoștințe, ele se suprapun adesea cu alte tipuri de valori, cum ar fi valorile culturale (tradiții, obiceiuri și credințe comune ale unui grup), valorile economice (cum ar fi productivitatea, eficiența și profitul) și valorile personale (unice pentru fiecare persoană, cum ar fi ambiția sau independența).

De ce sunt importante valorile educaționale

Valorile educaționale reprezintă fundamentul pe care se construiește o educație de calitate. Ele ne reamintesc că adevărata educație nu înseamnă doar formarea minții, ci și a inimii. Integrarea lor în procesul educațional conduce la:

- **Umanizarea experienței de învățare**

Fără valori, educația poate deveni rece, tranzacțională și deconectată de nevoile umane. Valorile educaționale restabilesc **elementul uman**, reamintindu-ne că fiecare elev este o persoană completă, cu emoții, vise, lupte și potențial.

O școală care îmbrățișează valorile acordă prioritate:

  - Bunătatea în locul competiției
  - Dialogul în locul disciplinei
  - Creșterea în detrimentul perfecțiunii

- **Crearea unui mediu sigur și favorabil**

Valorile sunt arhitectura invizibilă a culturii școlare. Angajamentul față de valori precum respectul, incluziunea și corectitudinea creează medii în care elevii se simt în siguranță emoțională, susținuți social și liberi intelectual să exploreze.

Exemplu: Într-o școală în care respectul este o valoare fundamentală, normele din clasă pot include acordarea șansei de a vorbi fiecărui elev, ascultarea fără întrerupere și rezolvarea conflictelor prin dialog. Acest lucru reduce dramatic intimidarea și excluderea și sporește colaborarea și sentimentul de apartenență.

- **Promovarea bunăstării emoționale și sociale**

Valorile educaționale îi ajută pe elevi să-și gestioneze emoțiile, să construiască relații solide și să răspundă la situații sociale cu empatie și înțelegere. Acest lucru este esențial în lumea complexă și interconectată de astăzi.

*Exemplu***:** Predarea valorii empatiei, bunătății și răbdării îi ajută pe elevi să înțeleagă perspective diverse, să dezamorseze conflictele și să construiască relații semnificative și respectuoase

- **Pregătirea elevilor pentru luarea de decizii etice**

Trăim într-o lume plină de ambiguitate morală. De la etica digitală la responsabilitatea față de mediu, elevii au nevoie de mai mult decât cunoștințe — au nevoie de **cadre morale** care să le ghideze deciziile.

Prin implicarea în valorile educaționale:

- Elevii învață să ia în considerare consecințele, nu doar rezultatele.
- Ei înțeleg importanța de a face ceea ce este corect, chiar și atunci când este dificil.
- Ei dezvoltă o busolă morală care se extinde mult dincolo de sala de clasă.

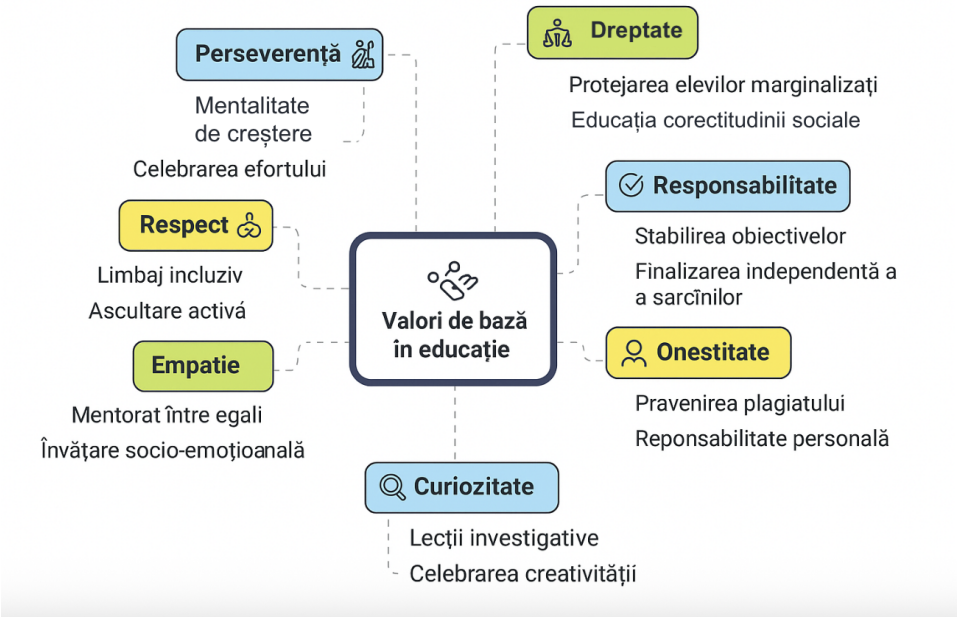
- **Pregătirea elevilor pentru cetățenia globală**

Într-o lume multiculturală și interconectată, elevii au nevoie de valori care promovează **toleranța**, **diversitatea** și **deschiderea**. Valorile educaționale îi pregătesc să se implice în mod constructiv în conversații globale și îi încurajează să se considere parte a unei comunități globale, promovând conștientizarea principiilor și responsabilității etice universale.

Exemplu: Un curriculum care include probleme globale, perspective culturale diferite și un limbaj incluziv favorizează o generație de indivizi mai conștienți din punct de vedere cultural și mai adaptabili.

Valori educaționale fundamentale: o privire mai atentă

Mai jos sunt prezentate câteva valori fundamentale larg acceptate în educație, împreună cu aplicații practice în mediul școlar:

Concluzii

„Inteligența plus caracterul – acesta este scopul adevăratei educații.” Martin Luther King Jr.

Valorile educaționale nu sunt idealuri abstracte – sunt principii vii care animă esența educației. Prin prioritizarea valorilor alături de conținutul academic, formăm elevi care sunt:

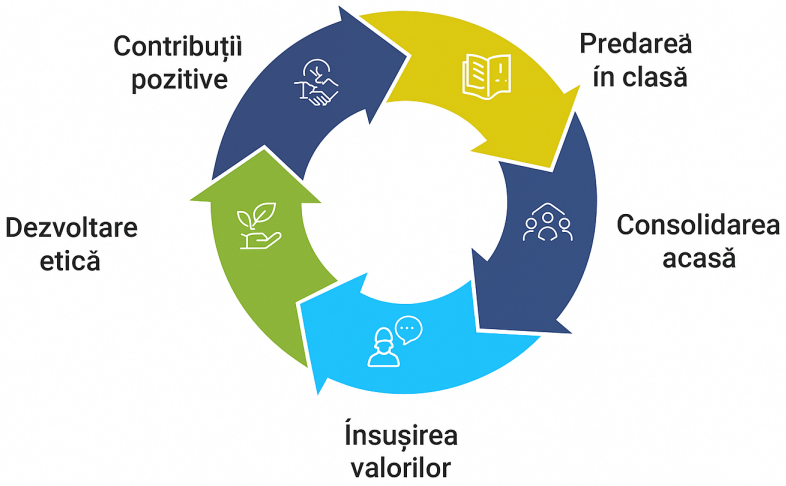
- Curioși din punct de vedere intelectual
- Implicați social
- Inteligenți emoțional
- Cu principii morale solide

Valorile educaționale nu sunt predate doar în sala de clasă, ci sunt consolidate și

acasă, prin interacțiuni, comportamente și conversații cotidiene. Părinții joacă un rol crucial în formarea cadrului moral și etic al copiilor lor. În timp ce școlile pot oferi structura și practica zilnică, participarea activă și modelul oferit de părinți sunt cele care creează un mediu în care elevii înțeleg cu adevărat și interiorizează importanța valorilor precum respectul, onestitatea și responsabilitatea.

Când familiile și școlile colaborează pentru a sublinia aceste principii, copiii au mai multe șanse să devină persoane etice, responsabile și pline de compasiune, care contribuie în mod pozitiv la societate.

Ciclul educației bazate pe valori

Întrebări de reflecție:

1. *Care sunt valorile cele mai vizibile în sala de clasă sau în școala dumneavoastră? Care lipsesc?*
2. *Cum comunicați prin metodele dvs. de predare valorile în care credeți?*
3. *Ce rol pot juca școala,comunitatea și părinții în educația bazată pe valori?*

2.2. O privire mai profundă: Valorile educaționale - concept multidimensional

Valorile educaționale ale Uniunii Europene

Uniunea Europeană se bazează pe următoarele valori:

- **Demnitatea umană.** Este inviolabilă. Trebuie respectată, protejată și constituie baza reală a drepturilor fundamentale.
- **Libertatea.** Libertatea de mișcare, libertățile individuale, cum ar fi respectul pentru viața privată, libertatea de gândire, religie, adunări, exprimare și informare.
- **Democrația**. Fiecare cetățean adult al UE are dreptul de a candida și de a vota. Cetățenii UE au dreptul de a candida și de a vota la alegerile pentru Parlamentul European în țara lor de reședință sau în țara lor de origine.
- **Egalitate.** Egalitatea înseamnă drepturi egale pentru toți cetățenii în fața legii; egalitate între femei și bărbați; remunerație egală pentru muncă egală.
- **Statul de drept.** Legea și justiția sunt respectate de un sistem judiciar independent. Țările UE au acordat competența jurisdicțională finală Curții Europene de Justiție, ale cărei hotărâri trebuie respectate de toți.
- **Drepturile omului.** Dreptul de a nu fi discriminat pe motive de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, dreptul la protecția datelor cu caracter personal și dreptul la acces la justiție.

Parteneriatul dintre școli și familii este o temă centrală și mai multe documente ale Uniunii Europene subliniază importanța acestui parteneriat pentru promovarea unei educații incluzive și de calitate. Iată câteva dintre documentele care reflectă angajamentul de a construi societăți mai echitabile, mai incluzive și mai coezive, în care educația joacă un rol transformator.

1. *Recomandarea Consiliului privind valorile comune, educația incluzivă și dimensiunea europeană a predării* (mai 2018), propusă de Comisie și adoptată de Consiliu, vizează promovarea sentimentului de apartenență, împărtășirea valorilor

comune, practicarea educației incluzive și predarea despre Europa și statele sale membre. Recomandarea urmărește, de asemenea, consolidarea coeziunii sociale și combaterea xenofobiei, radicalizării, naționalismului divizor și a răspândirii știrilor false. Principalele domenii de acțiune sunt: promovarea valorilor comune în toate etapele educației; dezvoltarea unei educații mai incluzive; încurajarea dimensiunii europene a predării; oferirea unei game variate de sprijin pentru profesori și instituțiile de învățământ.

2. *Recomandarea Consiliului privind abordările integrate de învățare (2021)* invită statele membre să sprijine incluziunea tuturor elevilor prin adaptarea sistemelor de învățământ și promovarea colaborării între școală și familie.

3. *Raportul Eurydice „Promovarea diversității și incluziunii în școlile din Europa" (2024).* Acest raport oferă o imagine de ansamblu asupra inițiativelor întreprinse în sistemele de învățământ europene pentru a combate discriminarea și a promova diversitatea și incluziunea, subliniind rolul crucial al colaborării dintre școală și familie.

4. *Documentul „O abordare școlară cuprinzătoare și integrată în lupta împotriva abandonului școlar timpuriu" (2015).* Elaborat de grupul de lucru ET 2020 privind politica școlară a UE, acest document subliniază importanța unei abordări integrate care să implice familiile, comunitățile și alte părți interesate pentru a preveni abandonul școlar timpuriu.

Alte documente ale UE

- Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:12012P/TXT
- Tratatul de la Lisabona – art. 2 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2007%3A306%3ATOC
- Seria Valori europene - Open Press Tiu: https://openpresstiu.pubpub.org/european-values-series
- Atlasul valorilor europene:https://openpresstiu.pubpub.org/pub/atlasevs/release/5

Valori educaționale naționale: Italia

În documentele legislative italiene privind ciclul primar, relația dintre școală și familie este reglementată și consolidată prin diverse legi și instrumente instituționale care recunosc importanța colaborării dintre acești doi actori în educația elevilor:

- Constituția italiană, art. 30, 33, 34 - *„Este datoria și dreptul părinților să întrețină, să instruiască și să educe copiii lor...*";
- Legea delegată nr. 477/1973 și decretele delegate - Decretul legislativ nr. 297/1994 - Legea stabilește participarea familiilor la viața școlară.
- Legea 104/1992 - Școala italiană promovează incluziunea școlară a tuturor elevilor, în special a celor cu nevoi educaționale speciale (CES) și cu dizabilități, cu sprijinul familiilor.
- Decretul prezidențial 235/2007 - Pactul educațional - consolidează relația școală-familie printr-o asumare comună a responsabilității și angajează ambele părți să împărtășească conținutul acestuia și să respecte angajamentele sale, în ceea ce privește drepturile și obligațiile părților.
- Programele naționale de învățământ (Indicazioni Nazionali) 2012 și noile scenarii 2018 - Legea 107/2015. Școala recunoaște rolul familiei ca prim context educațional al elevului, colaborând pentru a valorifica caracteristicile individuale, culturale și sociale ale elevului.
- Curriculumul civic național - Legea 92 din 2019 - valori fundamentale care vizează formarea de cetățeni conștienți, responsabili și activi în societate, precum și noi orientări pentru 2025

Din toate aceste documente putem face un rezumat al valorilor educaționale la nivel național:

- Democrație
- Libertate
- Egalitate
- Solidaritate
- Legalitate

- Sustenabilitate și protecția mediului
- Cetățenie activă
- Respect
- Gândire critică și responsabilă
- Pace și coexistență pașnică
- Incluziune
- Identitate și apartenență
- Responsabilitate
- Cultura drepturilor și îndatoririlor

Legislația italiană subliniază, de asemenea, că școala și familia trebuie să se recunoască reciproc ca parteneri fundamentali în procesul educațional, respectând rolurile, competențele și responsabilitățile fiecăruia. Împreună, ele promovează un climat de încredere și colaborare, esențial pentru bunăstarea și dezvoltarea elevilor. Colaborarea lor ar trebui să se bazeze pe:

- Respect reciproc
- Responsabilitatea educațională comună
- Comunicare deschisă și transparentă
- Colaborare activă
- Coerența educațională
- Incluziune și aprecierea diversității
- Promovarea bunăstării integrale
- Dezvoltarea autonomiei și a simțului responsabilității
- Educație pentru legalitate și cetățenie activă
- Consolidarea pactului educațional

Valori educaționale naționale și locale: România

În documentele legislative românești, familia este recunoscută ca primul educator, cu un rol cheie în formarea personalității copiilor. Echilibrul între educația acasă și educația școlară este cheia succesului în învățare. Rolul părinților nu se limitează doar la educația acasă, ci implică participarea activă a acestora în viața școlară.

Iată câteva documente oficiale referitoare la educație și valori:

- ***Documentul Ministerului Educației, martie 2019.*** Valorile pe care se bazează educația în România sunt încrederea, echitate, solidaritatea, eficacitatea și autonomia.
- ***Valori din programa națională pentru învățământul primar.*** Acest set de valori concretizează viziunea asupra educației și ghidează viața școlară, viziunea și misiunea școlii, activitatea de predare-învățare-evaluare, atitudinea tinerilor în școală și în afara școlii:

  - Responsabilitate – asumarea responsabilității pentru propriul comportament și acțiuni, asumarea conștientă a responsabilităților sociale;

  - Respectul – pentru sine, pentru ceilalți, pentru drepturile omului, pentru diversitate, pentru mediu;

  - Spirit inovator și creativitate – deschidere față de schimbare, față de punerea în aplicare a ideilor creative prin soluții inovatoare, generarea de idei și comportamente noi;

  - Excelență – aspirația către performanță și rezultate în conformitate cu potențialul fiecărui copil;

  - Integritate – onestitate, responsabilitate, atitudine etică;

  - Cetățenie activă - solidaritate și participare pentru binele comun;

  - Spirit critic – dezvoltarea gândirii critice, a autonomiei și a reflexivității;

  - Perseverență – răbdare, perseverență și tenacitate în muncă, în convingeri, în atitudini;

  - Reziliență - adaptarea într-o manieră pozitivă la situații adverse și depășirea provocărilor.

- **Programul național de educație pentru valorile educaționale: „Joc, respect și bucurie”** conține o listă de mai multe tipuri de valori – valori umane universale, valori personale, valori naționale, valori familiale, valori spirituale, fără a fi exhaustivă. Lista poate fi completată cu valori propuse de profesori, părinți sau alți colaboratori ai unității de învățământ.

1. Acceptarea	13. Echilibru	25. Onestitate
2. Adevărul	14. Empatie	26. Patriotism
3. Ajutor	15. Entuziasm	27. Perseverență
4. Altruism	16. Familia	28. Punctualitate
5. Bunătate	17. Frumusețea	29. Prietenie
6. Binele	18. Generozitate	30. Răbdare
7. Bunătatea	19. Iertarea	31. Recunoștință
8. Onestitate	20. Încredere	32. Respect
9. Corectitudinea	21. Ajutor reciproc	33. Responsabilitate
10. Credința	22. Înțelegerea	34. Solidaritate
11. Curaj	23. Libertate	35. Toleranță
12. Iubire	24. Loialitate	36. Tradiții

- La nivelul **învățământului județului Iași**, valorile educaționale promovate sunt aliniate atât la contextul național, cât și la specificul comunității locale. Aceste valori vizează formarea elevilor ca cetățeni responsabili, bine integrați social și pregătiți pentru provocările unei societăți moderne. Iată câteva dintre principalele valori educaționale promovate:
  - Excelență academică și performanță
  - Incluziune și egalitate de șanse
  - Respectul pentru diversitatea culturală și identitatea locală
  - Creativitate și inovare
  - Etica și responsabilitatea socială
  - Dezvoltare personală și sănătate emoțională

- Sustenabilitate și respect pentru mediu
- Promovarea tehnologiei și digitalizării
- Parteneriat educațional

- Valori promovate la **ȘCOALA PRIMARĂ LORELAY**
  - Dezvoltarea și valorizarea potențialului fiecărui copil
  - Recunoștință
  - Cunoaștere
  - Puterea interioară
  - Calmul interior
  - Bucurie
  - Iubire
  - Creativitate
  - Conexiune
  - Abundență
  - Generozitate
  - Bunătate
  - Echilibru

Valori educaționale naționale și locale: Spania

Legislația spaniolă și cea din Castilla y León în materie de educație stabilește un set de valori umane care trebuie promovate în rândul elevilor din învățământul primar:

- **Legea organică 2/2006 din 3 mai privind educația (LOE), modificată prin Legea organică 3/2020 din 29 decembrie (LOMLOE)** (BOE nr. 106 din 4 mai 2006. BOE-A-2006-7899), prevede că scopul învățământului primar este de a oferi elevilor cunoștințe în domeniul exprimării și înțelegerii orale, citirii, scrierii, aritmeticii, dobândirii noțiunilor culturale de bază, **obiceiurilor de conviețuire,** studiu și muncă, simțului artistic, **creativității** și **afectivității,** pentru a asigura o educație cuprinzătoare care să contribuie la **dezvoltarea** deplină **a personalității lor** și să îi pregătească pentru a urma cu succes învățământul secundar obligatoriu.

- **Decretul regal 157/2022 din 1 martie** subliniază importanța orientării și a acțiunilor tutoriale pentru a însoți procesul educațional al indivizilor și grupurilor de elevi, promovând **respectul reciproc** și **cooperarea** între colegi. În domeniul educației civice și al valorilor etice, programa școlară abordează un spectru larg de valori: conștiința de sine și autonomia personală - coexistența democratică și respectul pentru norme - durabilitatea și etica mediului - educația afectivă și emoțională - angajamentul etic și social - gândirea critică și etică.

- La nivel local, **Decretul 38/2022 din 29 septembrie** prezintă **educația în valori civice și etice.** Curriculumul pentru acest domeniu include competențe specifice, cum ar fi dezvoltarea gândirii critice și etice, gestionarea emoțiilor și sentimentelor, educația afectiv-sexuală, empatia, respectul pentru diversitate, coexistența democratică, justiția, drepturile omului și ale copilului și respectul pentru viața privată

Din legislația menționată mai sus, putem rezuma următoarele valori pe care elevii din Castilla y León trebuie să le dezvolte în etapa de învățământ primar:

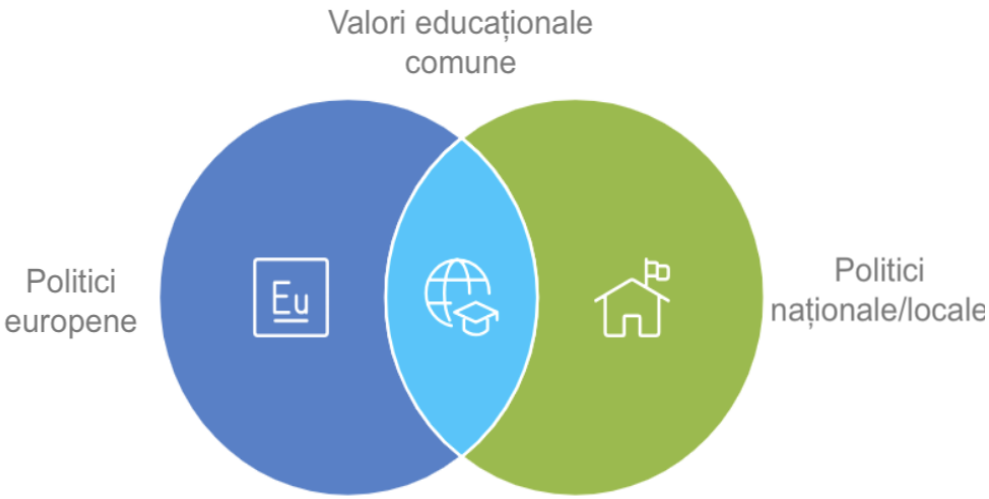
1. Respectarea regulilor de conviețuire
2. Dezvoltarea muncii individuale și în echipă
3. Obiceiuri
4. Responsabilitatea în studii
5. Simț artistic și creativitate
6. Gestionarea emoțiilor și afectivitatea
7. Gândire critică și etică
8. Educație afectiv-sexuală
9. Empatie și respect pentru diversitate
10. Coexistență democratică și justiție
11. Cunoașterea și respectarea drepturilor omului și a drepturilor copilului
12. Respectul pentru viața privată și utilizarea responsabilă a tehnologiei

La **Fundația Educațională Jesuitinas** se promovează următoarele valori în rândul elevilor:

1. Mediul evanghelic
2. Iubire universală și solidaritate
3. Simplitate și apropiere
4. Libertate
5. Bucurie
6. Justiție
7. Pace și non-violență
8. Dialogul dintre credință și cultură
9. Gândire critică
10. Munca în echipă
11. Educație personalizată
12. Participarea elevilor
13. Ierarhia valorilor
14. Atenție la diversitate
15. Prioritatea iubirii
16. Motivație și încurajare
17. Comunicare
18. Creativitate
19. Evaluare
20. Voluntariat
21. Disponibilitate
22. Comuniune
23. Responsabilitate
24. Deschidere
25. Flexibilitate
26. Agilitate

Concluzii

Valorile educaționale fundamentale derivate din documentele europene, italiene, spaniole și românești reflectă angajamentul de a promova o educație incluzivă, echitabilă și holistică. Prin acordarea priorității incluziunii, gândirii critice, autonomiei și responsabilității sociale, dezvoltării holistice, demnității umane, păcii și non-violenței, simplității și empatiei, colaborării, libertății și statului de drept, aceste cadre educaționale urmăresc să pregătească elevii pentru o lume dinamică și interconectată.

Întrebări de reflecție

1. *Cum influențează contextele naționale modul în care sunt interpretate și aplicate valorile educaționale?*
2. *Dacă ar trebui să elaborați un curriculum care să includă valorile europene, italiene, românești și spaniole, cum le-ați prioritiza și integra?*

3. *Puteți identifica motive culturale sau istorice pentru care anumite valori sunt accentuate mai mult într-o țară decât în alta?*
4. *Care valoare considerați că este cea mai puțin dezvoltată sau practicată în propria dvs. experiență educațională? Cum ar putea fi îmbunătățită?*
5. *În ce mod diferă accentul pus pe colaborarea dintre școală și familie în contextul european, italian, românesc și spaniol și ce implicații are acest lucru asupra rezultatelor educaționale?*
6. *În ce măsură valorile promovate de documentele politice la nivel european (de exemplu, demnitatea umană, libertatea, statul de drept) se aliniază priorităților culturale și legislative specifice ale statelor membre?*
7. *Cum abordează cadrele educaționale naționale echilibrul dintre valorile universale (de exemplu, respectul, solidaritatea) și nevoile specifice contextului (de exemplu, identitatea locală în Iași sau spiritul evanghelic în școlile iezuite)?*

2.3. Valorile prind viață în sala de clasă

Educația valorilor constituie fundamentul învățării holistice, ghidând elevii în dezvoltarea lor personală și socială. Școlile joacă un rol esențial în formarea acestor valori, asigurându-se că elevii nu numai că dobândesc cunoștințe, ci și dezvoltă raționamentul etic, empatia și responsabilitatea civică. Acest capitol explorează modul în care valorile sunt integrate în mod practic în mediul educațional, de la cadrele de politică la strategiile de predare și metodologiile de evaluare.

Integrarea valorilor în educație

După cum s-a discutat anterior, valorile sunt adesea introduse prin intermediul cadrelor educaționale naționale și internaționale (curriculum și documente de politică educațională). Cu toate acestea, valorile educaționale sunt integrate în școli prin diferite dimensiuni:

a. Cultura școlară și practicile zilnice

Dincolo de programa școlară, școlile consolidează valorile prin:

- Codul de conduită și statutul școlii, care promovează respectul, incluziunea și integritatea.
- Modelul oferit de educatori, care dau exemplu de comportament etic și responsabilitate socială.
- Activități extracurriculare, cum ar fi consiliile elevilor, proiectele de învățare prin serviciu și inițiativele de mediu.

Exemplu: La Școala Primară Sunrise, valori precum respectul, responsabilitatea și incluziunea sunt integrate în viața de zi cu zi. Fiecare dimineață începe cu o scurtă adunare în care elevii reflectează asupra „Valorii săptămânii” – de exemplu, bunătatea – prin intermediul unei povești sau a unei scenete interpretată de colegii de clasă. Codul de conduită al școlii este afișat în mod vizibil în sălile de clasă și pe holuri, folosind un

limbaj și simboluri accesibile copiilor, care îi ajută pe elevi să înțeleagă așteptările, cum ar fi „Folosiți cuvinte amabile” și „Așteaptă rândul tău”. Profesorii modelează aceste valori în mod consecvent în cadrul programului școlar, lăudând comportamentul respectuos și abordând conflictele prin conversații vindecătoare, mai degrabă decât prin pedepse. Un consiliu al elevilor format din elevi aleși organizează inițiative lunare, cum ar fi „Provocarea curățeniei” pentru a încuraja responsabilitatea pentru spațiile comune sau „Săptămâna mulțumirilor” pentru a promova recunoștința între colegi și personal. Aceste practici contribuie la crearea unei atmosfere pozitive în care valorile nu sunt doar predate, ci și trăite zilnic, făcând din școală un mediu propice dezvoltării caracterului.

b. Abordări pedagogice pentru predarea valorilor

Profesorii pot integra valorile în activitățile din clasă folosind:

- *Învățarea bazată pe discuții*: implicarea elevilor în dileme și dezbateri etice.

Exemplu: într-o clasă de clasa a IV-a, profesorul prezintă o dilemă etică simplă: „Ce ar trebui să faci dacă vezi că cel mai bun prieten al tău ia ceva ce nu-i aparține?” Elevii sunt invitați să-și împărtășească opiniile în grupuri mici, ghidați de întrebări precum „Ce este corect să faci?” și „Cum te-ai simți în acea situație?” Profesorul facilitează discuția, ajutând elevii să identifice valori precum onestitatea, loialitatea și curajul și să reflecteze asupra modului în care acestea pot intra uneori în conflict. Acest proces încurajează raționamentul moral, empatia și ascultarea respectuoasă a diverselor perspective.

- *Povestirea și literatura*: Utilizarea narațiunilor sau a cărților ilustrate pentru a ilustra lecții morale, a stimula reflecția, discuția sau acțiunea.

Exemplu: În timpul unei lecții de dezvoltare personală, profesorul citește „Băiatul invizibil” de Trudy Ludwig, care spune povestea unui copil care se simte exclus la școală. După lectură, elevii discută despre cum s-ar fi putut simți personajul principal și ce ar putea face pentru a se asigura că nimeni din clasa lor nu se simte invizibil. Apoi desenează propriul „supererou al incluziunii”, care ajută copiii să se simtă văzuți și apreciați. Această activitate scoate în evidență valori precum empatia, incluziunea și bunătatea, folosind narațiunea pentru a construi înțelegerea emoțională.

- *Învățarea bazată pe proiecte (PBL)*: încurajarea colaborării și rezolvării problemelor cu accent pe valori.

Exemplu: Într-un proiect interdisciplinar intitulat „Comunitatea noastră grijulie", elevii lucrează în echipe mici pentru a identifica o nevoie în școala sau în cartierul lor (de exemplu, gunoiul din parc, singurătatea în rândul persoanelor vârstnice). Fiecare grup dezvoltă o mini-campanie sau o acțiune de serviciu, cum ar fi organizarea unei acțiuni de curățenie în parc sau scrierea de felicitări pentru un azil local. Proiectul integrează discipline precum limbă și literatură (scrierea de scrisori), artă (proiectarea de afișe) și studii sociale (cartografierea comunității), promovând în același timp valori precum responsabilitatea, colaborarea și cetățenia.

- *Învățare experiențială*: învățare prin sarcini practice, voluntariat și exerciții de joc de rol care dezvoltă empatia și responsabilitatea.

Exemplu: într-o activitate de joc de rol în clasă, elevii joacă diferite scenarii de conflict în curtea școlii – unul cu țipete și acuzații, iar altul cu comunicare calmă și ascultare. Apoi discută care soluție a fost mai respectuoasă și de ce. Într-o altă activitate, clasa vizitează un adăpost local pentru animale, ajutând la pregătirea pachetelor de îngrijire și învățând despre empatie, grija față de ceilalți și voluntariat. Aceste experiențe ajută la internalizarea valorilor prin interacțiuni sociale reale sau simulate.

- *Învățarea bazată pe jocuri de societate*: Utilizarea jocurilor de societate ca instrument interactiv și captivant pentru a preda luarea deciziilor etice, cooperarea și gândirea strategică într-un context bazat pe valori.

Exemplu: Profesorul introduce un joc de societate cooperativ, cum ar fi „Outfoxed!", în care elevii trebuie să colaboreze pentru a rezolva un mister. Jocul necesită să se joace pe rând, să se împărtășească indicii și să se ia decizii comune. După joc, profesorul conduce o sesiune de reflecție în care elevii discută despre modul în care s-au ajutat reciproc și ce a făcut ca munca lor în echipă să aibă succes. Acest lucru permite clasei să conecteze în mod explicit experiența cu valori precum cooperarea, gândirea strategică, comunicarea și corectitudinea.

Competențe dezvoltate prin educația bazată pe valori

Integrarea valorilor în programa școlară favorizează competențe cheie:

- *Gândire critică și raționament etic*: încurajarea elevilor să analizeze dileme morale și să ia decizii în cunoștință de cauză.
- *Inteligența emoțională*: dezvoltarea conștiinței de sine, a empatiei și a rezilienței.
- *Competența interculturală*: înțelegerea perspectivelor diverse și promovarea incluziunii.
- *Implicare civică*: încurajarea participării la procesele democratice și la serviciile comunitare.

Exemplu: La Școala Primară Harmony, un proiect interdisciplinar cu durata de o lună, intitulat „Vocile comunității", este conceput pentru a ajuta elevii să înțeleagă conceptul de comunitate, diversitate și responsabilitate. Unitatea începe cu o discuție în clasă, în cadrul căreia elevilor li se prezintă o dilemă morală: „Terenul de joacă local este adesea plin de gunoaie. Unii elevi dau vina pe adolescenții care își petrec timpul acolo, în timp ce alții spun că nu este responsabilitatea lor." Elevii lucrează în grupuri pentru a explora problema din diferite puncte de vedere – ale rezidenților, copiilor mici, adolescenților, proprietarilor de magazine – exersând gândirea critică și raționamentul etic în timp ce discută despre echitate, responsabilitate și posibile soluții.

Pentru a-și dezvolta inteligența emoțională, elevii reflectează asupra sentimentelor persoanelor implicate. Ei scriu în jurnal despre momentele în care s-au simțit judecați pe nedrept sau neînțeleși și sunt ghidați în discuții de grup despre empatie, reziliență și modul în care presupunerile pot răni pe alții. Profesorii sprijină dezvoltarea vocabularului emoțional și îi ajută pe elevi să joace roluri în răspunsuri la conflicte și neînțelegeri, încurajând conștientizarea de sine și compasiunea.

Pe măsură ce proiectul se extinde, clasa explorează compoziția interculturală a orașului lor. Elevii intervievează părinții, vecinii sau personalul despre tradițiile culturale, valorile și poveștile personale ale mutării în zonă. Ei învață despre diferențele dintre obiceiurile familiale, stilurile de comunicare d e și chiar provocările locale cu care se confruntă diverse grupuri. Acest lucru le aprofundează competența interculturală, pe

măsură ce încep să înțeleagă și să aprecieze perspective dincolo de ale lor și să vadă bogăția pe care diversitatea o aduce comunității lor.

Proiectul culminează cu un act de implicare civică: elevii planifică și organizează o zi comunitară de curățenie și sărbătoare. Ei scriu scrisori persuasive către consiliul local pentru a solicita sprijin, creează afișe prin care invită familiile să se alăture și pregătesc discursuri scurte pe care le prezintă în timpul evenimentului. Elevii conduc pe rând echipele de curățenie, organizează colțuri de povestiri pentru a împărtăși ceea ce au învățat și creează mesaje de mulțumire pentru voluntari. Prin aceasta, ei joacă un rol activ în îmbunătățirea mediului înconjurător, aplicând în același timp valorile lor într-un context real.

Pe parcursul unității, sala de clasă se transformă într-un spațiu de reflecție, colaborare și acțiune civică. Elevii nu numai că învață despre problemele comunității, ci devin parte a soluției. Prin integrarea valorilor în sarcinile lor academice, ei dezvoltă abilitățile necesare pentru a deveni cetățeni atenți, etici și responsabili social.

Strategii practice pentru implementarea valorilor în școli

Pentru a integra în mod eficient educația valorică, școlile pot adopta următoarele strategii:

- *Includerea valorilor în planurile de lecție*: asigurarea că toate materiile includ discuții etice.
- *Crearea unui mediu de învățare bazat pe valori:* încurajarea incluziunii, respectului și colaborării.
- *Încurajarea participării elevilor în conducerea școlii*: implicarea elevilor în procesul decizional al școlii.
- *Utilizarea gamificării și a jocurilor de societate*: metode interactive de învățare care promovează luarea de decizii etice.
- *Utilizarea cărților ilustrate:* ca instrumente de facilitare a reflecției, discuției, consolidării valorilor și promovării acțiunilor.
- *Implicarea părinților și a comunităților*: consolidarea parteneriatelor școală-familie pentru întărirea valorilor acasă.

Exemplu: La școala primară Elm Tree, personalul decide să implementeze o inițiativă la nivel de școală numită „Grădina valorilor", concepută pentru a crește conștientizarea etică și empatia în întreaga comunitate școlară. Inițiativa se bazează pe șase strategii interconectate care aduc educația valorilor în centrul învățării și interacțiunii de zi cu zi.

1. *Incorporarea valorilor în planurile de lecție*

Fiecare materie include reflecții etice relevante pentru conținutul său. La științe, elevii care studiază plantele explorează tema interdependenței, făcând paralele cu munca în echipă și respectul în relațiile umane. La limba și literatura română, în timp ce citesc fabule, ei discută despre morală și despre modul în care acțiunile personajelor se raportează la onestitate, responsabilitate și curaj. Lecțiile de matematică includ rezolvarea în grup a problemelor, unde colaborarea este evaluată la fel de mult ca și acuratețea, punând accentul pe valori precum corectitudinea și perseverența.

2. *Crearea unui mediu de învățare bazat pe valori*

Sălile de clasă și holurile sunt decorate cu „viță de vie a valorilor" – șiruri de frunze, fiecare purtând o valoare scrisă de mână sau un compliment de la un elev la altul. În fiecare clasă sunt disponibile tabele de rezolvare a conflictelor și colțuri de reglare a emoțiilor, care promovează conștientizarea de sine și bunătatea. Profesorii modelează interacțiuni respectuoase și îi ghidează pe elevi în utilizarea unui limbaj pozitiv și a ascultării active. Elevii sunt felicitați în mod regulat nu numai pentru realizările academice, ci și pentru actele de empatie, integritate și ajutor.

3. *Încurajarea participării elevilor la guvernare*

Un Consiliu al Valorilor format din reprezentanți ai elevilor din fiecare clasă se întâlnește lunar cu profesorii pentru a împărtăși idei, a ridica probleme și a contribui la luarea deciziilor școlare, cum ar fi alegerea următoarei „valori a lunii". Aceste întâlniri cultivă participarea democratică , responsabilitatea și leadershipul. Elevii contribuie, de asemenea, la conceperea și derularea programelor de mediere între colegi și a sistemelor de prietenie care promovează incluziunea și bunătatea, în special pentru elevii noi sau

timizi.

4. *Utilizarea gamificării și a jocurilor de societate*

„Ora valorilor” săptămânală include jocuri educative în care elevii trebuie să coopereze, să elaboreze strategii și să reflecteze asupra rezultatelor. De exemplu, școala folosește un joc personalizat numit „Ethic Quest”, în care echipele se confruntă cu provocări legate de luarea deciziilor, corectitudine și lucru în echipă. Profesorii fac o analiză după fiecare sesiune de joc, discutând modul în care alegerile făcute în timpul jocului reflectă situații din viața reală, ajutând elevii să exerseze raționamentul etic într-un format sigur și captivant.

5. *Utilizarea cărților ilustrate ca instrumente de reflecție*

Fiecare clasă are o bibliotecă de cărți ilustrate axate pe valori. O dată pe săptămână, profesorul citește cu voce tare o carte precum „Have You Filled a Bucket Today?” (despre bunătate) sau „Borcanul cu etichete” (despre identitate și respect pentru diversitate). Elevii se angajează apoi într-o reflecție structurată folosind arta, teatrul sau discuțiile de grup. Ei fac legături între mesajul poveștii și propriile experiențe, aprofundându-și înțelegerea valorilor precum incluziunea, respectul și stima de sine.

6. *Implicarea părinților și a comunităților*

Inițiativa se extinde dincolo de zidurile școlii. Părinții sunt invitați la „Ateliere de valori familiale” lunare, unde explorează modalități de a consolida valorile școlare acasă prin povestiri, jocuri și conversații. Un perete al valorilor din holul de la intrare afișează fotografii ale familiilor care fac împreună mici acte de bunătate sau servicii comunitare. Membrii comunității locale – pompieri, artiști, voluntari în vârstă – sunt invitați să împărtășească modul în care valorile le ghidează viața, arătând elevilor cum se aplică aceste principii în lumea reală.

Instrumente de evaluare pentru educația valorică

Evaluarea educației valorilor necesită abordări inovatoare, deoarece evaluările tradiționale pot să nu surprindă pe deplin dezvoltarea etică. Instrumentele comune de

evaluare includ:

- *Jurnale de auto-reflecție*: încurajarea elevilor să documenteze experiențele lor de învățare a valorilor.

  Exemplu: „Jurnalul meu săptămânal al valorilor”

  Într-o clasă de clasa a III-a, fiecare elev ține un „Jurnal al valorilor” în care scrie sau desenează despre experiențele sale legate de valoarea săptămânală a clasei (de exemplu, respect, responsabilitate, empatie). După o activitate de clasă axată pe împărtășire și bunătate, elevilor li se pun întrebări precum: „Când am dat dovadă de bunătate în această săptămână?” sau „Cum m-am simțit când cineva a fost bun cu mine?” Profesorul revizuiește jurnalele săptămânal, notând profunzimea reflecției și conștientizarea emoțională. În timp, aceste jurnale îi ajută pe elevi să-și conecteze învățarea cu experiențele din viața reală și să dezvolte o mai mare conștientizare de sine.

- *Evaluări observaționale*: Profesorii și colegii evaluează comportamentul și procesele de luare a deciziilor.

  Exemplu: „Grila de observare a valorilor”

  În timpul lucrului în grup sau al discuțiilor în clasă, profesorul folosește o grilă de observare pentru a monitoriza comportamente specifice legate de valorile fundamentale, cum ar fi ascultarea activă, respectarea rândului sau ajutorarea celorlalți fără a fi rugat. De exemplu, în timp ce elevii lucrează în grupuri mici la un proiect despre reciclare, profesorul notează momentele de cooperare, empatie și inițiativă. Aceste observații sunt discutate cu elevii în sesiuni de feedback, ajutându-i să vadă legătura dintre acțiunile lor și valori.

- *Evaluări bazate pe scenarii*: evaluarea răspunsurilor la dileme etice.

  Exemplu: „Ce ai face?” Activitate de alegeri etice

  Elevii primesc povestiri scurte sau scenarii ilustrate în care personajele se confruntă cu dileme morale, cum ar fi găsirea unui portofel pierdut sau asistarea la excluderea unui coleg de clasă. Elevii sunt rugați să scrie sau să vorbească despre ce ar face și de ce. De exemplu, după ce citesc despre „Luca”, care își vede prietenul copiind

la un test, elevii aleg cum ar reacționa și explică raționamentul lor. Profesorul evaluează capacitatea lor de a identifica valorile în joc (de exemplu, onestitatea, loialitatea) și de a lua decizii etice bazate pe empatie și corectitudine.

- *Proiecte de implicare în comunitate*: Evaluarea participării elevilor la inițiative de învățare prin servicii.

  Exemplu: „Bunătate în acțiune – Mini proiect de serviciu"

  După o unitate de învățare bazată pe valori, elevii din clasa a V-a organizează o mică acțiune comunitară, cum ar fi crearea de felicitări de mulțumire pentru personalul școlii sau asamblarea de truse de îngrijire pentru un adăpost local. Fiecare elev este responsabil de un rol – planificarea, realizarea de postere, scrierea de felicitări sau prezentarea proiectului. Implicarea, munca în echipă și responsabilitatea lor sunt evaluate prin rubrici care includ atât îndeplinirea sarcinilor, cât și demonstrarea valorilor (de exemplu, cooperare ă, inițiativă, empatie). O scurtă reflecție de grup după aceea consolidează ceea ce au învățat prin serviciu.

- *Sondaje și chestionare*: Instrumente precum Chestionarul de identitate morală[1] și Sondajul scurt al valorilor lui Schwartz[2] ajută la evaluarea conștiinței etice.

  Exemplu: Sondajul „My Values Snapshot"

  La începutul și la sfârșitul unui semestru școlar, elevii completează o versiune adaptată pentru copii a Sondajului scurt privind valorile lui Schwartz, folosind scale cu fețe zâmbitoare și indicii vizuale. Acesta include elemente precum „Pentru mine este important să fiu corect" sau „Îmi place să ajut pe alții", evaluate de la „Nu prea" la „Foarte adevărat pentru mine". Profesorii compară sondajele anterioare și ulterioare pentru a urmări evoluția conștientizării etice a elevilor. Rezultatele sondajului sunt utilizate pentru a ghida discuții cu elevii în clasă și pentru a reflecta asupra valorilo lorr.

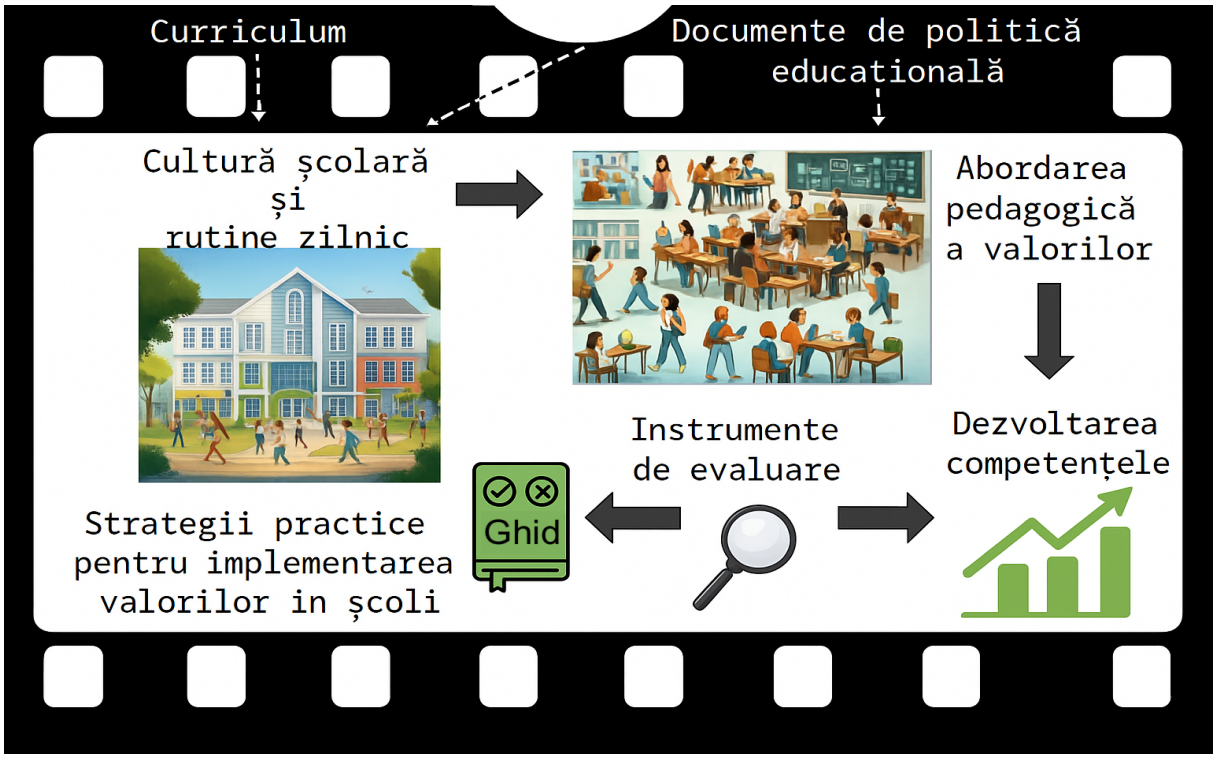
[1] Tissot, T.T., Van Hiel, A., Haerens, L. et al. Chestionarul de identitate morală prezice comportamentul prosocial mai bine decât Scala de identitate morală. Curr Psychol 42, 22738–22744 (2023). https://doi.org/10.1007/s12144-022-03361-y

[2] Lindeman, M., & Verkasalo, M. (2005). Măsurarea valorilor cu ajutorul chestionarului scurt al lui Schwartz privind valorile. Journal of Personality Assessment, 85(2), 170–178. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa8502_09

Concluzii

Educația valorilor este un proces continuu care necesită angajamentul educatorilor, al factorilor de decizie, al elevilor și al familiilor. Prin integrarea raționamentului etic, a responsabilității sociale și a inteligenței emoționale în școlarizare, putem forma indivizi cu o personalitate echilibrată, pregătiți să contribuie în mod pozitiv la societate.

Schița principalelor componente ale viziunii practice a educației valorilor.

Întrebări de reflecție

1. *Cum contribuie practicile zilnice din școală, precum adunările (apelurile) sau modelarea comportamentală oferită de profesori, la internalizarea valorilor într-un mod mai eficient decât simpla predare bazată pe curriculum?*
2. *În ce mod pot metodele pedagogice precum povestirea, învățarea bazată pe proiecte sau gamificarea să servească ca instrumente eficiente pentru cultivarea raționamentului etic și a inteligenței emoționale la elevi?*
3. *În ce măsură ar trebui ca vocea și asumarea responsabilității elevilor – prin mecanisme precum consiliile elevilor sau medierea între colegi – să fie centrale în conturarea strategiei de educație valorică a unei școli?*
4. *Cum ar putea parteneriatele cu familiile și comunitățile locale să îmbunătățească sau să complice implementarea unei abordări bazate pe valori în educație.*

Capitolul III. Parteneriat familie și școală - Implicarea părinților în educația prin valori

3.1. Crearea unui mediu familial bazat pe valori

Un mediu familial bazat pe valori este unul în care principiile comune ghidează comportamentele, interacțiunile și deciziile tuturor membrilor, favorizând relații pozitive, dezvoltarea personală și un sentiment de scop. Crearea unui astfel de mediu este esențială nu numai pentru bunăstarea membrilor individuali ai familiei, ci și pentru sănătatea și armonia generală a sistemului familial. Acest ghid teoretic explorează importanța promovării unui mediu familial bazat pe valori fundamentale, susținut de teorii psihologice și sociologice relevante. De asemenea, oferă informații despre modul în care familiile pot crea și menține în mod intenționat o atmosferă bazată pe valori.

Importanța valorilor în contextul familial

Valorile în contextul familial se referă la convingerile și standardele pe care membrii le au cu privire la ceea ce este important, dezirabil și moral corect. Aceste valori influențează modul în care membrii familiei interacționează, comunică, rezolvă conflictele și se susțin reciproc. Valorile familiale comune pot ajuta indivizii să se simtă mai în siguranță, să promoveze o dinamică interpersonală sănătoasă și să ofere un sentiment de continuitate și apartenență. Conform teoriei dezvoltării psihosociale a lui Erikson (1950), mediul familial joacă un rol crucial în modelarea sentimentului de identitate al unui individ și a capacității sale de a forma relații semnificative. Atunci când aceste valori sunt comunicate și consolidate în mod clar, ele ajută copiii să înțeleagă așteptările și să dezvolte un sentiment de responsabilitate, empatie și înțelegere etică.

În contextul familial, valorile oferă structură și influențează fiecare aspect al vieții de familie, de la relațiile interpersonale la implicarea socială, și sunt elemente esențiale pentru identitatea individuală și integritatea colectivă a familiei. Ele acționează ca principii directoare pentru comportament, modelând percepțiile despre bine și rău și promovând o înțelegere comună în cadrul familiei și al societății în general.

Multe documente evidențiază în mod colectiv o *gamă largă de valori legate de familie*, cu suprapuneri semnificative. Temele cheie includ:

- **Respectul**: este o tema fundamentală a relațiilor familiale etice. Respectul față de persoanele în vârstă, credințele culturale și individualitatea fiecărui membru al familiei este esențial pentru armonie.
- **Responsabilitatea**: părinții au responsabilitatea nu numai de a satisface nevoile de bază, ci și de a insufla valori morale și etice. Copiii trebuie să acționeze în mod responsabil în cadrul familiei și al societății.
- **Iubire și afecțiune**: aceste valori emoționale susțin siguranța psihologică și legăturile sociale. Ele formează infrastructura emoțională a familiei.
- **Onestitate și integritate**: aceste valori sunt fundamentale pentru încredere și transparență în comunicarea familială.
- **Unitate și cooperare**: Familiile sunt încurajate să funcționeze ca unități coezive. Această unitate favorizează bunăstarea emoțională și ajută la depășirea colectivă a provocărilor.
- **Munca asiduă și disciplina**: accentuate în special în contextul modelarii de rol din partea părinților. Aceste valori promovează dezvoltarea personală și contribuția la societate.
- **Valori spirituale și religioase**: subliniate în special în responsabilitățile părintești, fundamentul spiritual este legat de dezvoltarea morală și comportamentul etic.

Studiil indică constant că *părinții* sunt principalii transmițători ai valorilor. Părinții modelează, învață și consolidează valorile, iar copiii internalizează aceste valori nu numai prin instrucțiuni verbale, ci și prin observarea comportamentelor consecvente ale

modelelor lor. Valoarea socială a unei etici familiale puternice se extinde dincolo de cămin. Familiile care insuflă valori precum respectul, corectitudinea și empatia contribuie la:

- Reducerea conflictelor în cadrul societății,
- Creșterea responsabilității civice,
- O mai mare coeziune socială,
- O generație tânără mai ancorată în valori etice.

Multe studii și recomandări leagă în mod specific valorile personale de sănătatea comunității în sens larg și de dezvoltarea națională, subliniind modul în care familiile bazate pe valori servesc ca forță stabilizatoare.

În ciuda importanței lor, menținerea și transmiterea valorilor sunt puse la încercare de:

- Presiunile stilului de viață modern,
- Influența mass-media,
- Diferențele intergeneraționale în sistemele de credințe,
- Neglijarea sau inconsecvența părinților în modelarea valorilor.

Acești factori pot dilua claritatea și puterea educației bazate pe valori, cu excepția cazului în care familiile sunt proactive și deliberate în angajamentele lor etice.

Se poate concluziona că **valorile sunt atât esența, cât și motorul** vieții de familie și al dezvoltării sociale. Ele modelează comportamentele, influențează deciziile și determină bunăstarea pe termen lung a indivizilor și a familiilor deopotrivă. O familie bazată pe valori nu numai că formează cetățeni morali, ci contribuie și în mod semnificativ la o societate mai empatică, mai responsabilă și mai unită.

Bazele teoretice care susțin un mediu familial bazat pe valori

Valorile sunt principiile și convingerile care influențează modul în care indivizii gândesc, se comportă și interacționează în cadrul familiei și al societății. În teoria familiei, valorile joacă un rol central în modelarea dinamicii, comunicării și dezvoltării. Ghidul următor explorează modul în care principalele teorii ale familiei încorporează conceptul de valori.

A. Teoria bioecologică (Urie Bronfenbrenner)

Această teorie subliniază faptul că dezvoltarea umană are loc prin interacțiuni între individ și multiple straturi ale mediului său, de la mediul imediat (microsistem) la ideologii sociale mai largi (macrosistem).

- Relevanța valorilor: valorile sunt transmise prin sistemele care înconjoară un copil. Valorile culturale (de exemplu, colectivismul, individualismul, educația, normele de gen) sunt încorporate în macrosistem și influențează dezvoltarea copilului.
- Exemplu: o familie care apreciază cooperarea poate structura rutina gospodăriei pentru a încuraja munca în echipă, modelând în mod direct comportamentul și viziunea asupra lumii a copilului.

B. Teoria sistemelor familiale (Bowen, 1978)

Teoria sistemelor familiale consideră familia ca o unitate interconectată în care fiecare membru afectează funcționarea întregului sistem. Această perspectivă subliniază interacțiunea dinamică dintre membrii familiei și nevoia de influență și sprijin reciproc. Într-un mediu familial bazat pe valori, valorile comune contribuie la crearea unui sistem coeziv în care membrii colaborează pentru atingerea unor obiective comune, rezolvă conflictele în mod constructiv și își oferă sprijin emoțional reciproc. Teoria lui Bowen sugerează că, atunci când valori precum respectul reciproc, comunicarea și empatia sunt prioritare, unitatea familială funcționează mai armonios și îi ajută pe membrii săi să facă față provocărilor vieții.

- Relevanța valorilor: valorile comune ale familiei ghidează stilurile de comunicare, rezolvarea problemelor și răspunsurile emoționale. Valori precum respectul, loialitatea sau independența ajută la menținerea echilibrului și coeziunii.
- Exemplu: o familie care prioritizează respectul față de persoanele în vârstă poate avea așteptări și reguli comportamentale specifice, modelate de această valoare.

C. Funcționalismul

Funcționalismul vede familia ca o instituție socială care îndeplinește funcții esențiale pentru societate: reproducere, socializare și stabilitate. Din punct de vedere sociologic, familia este principalul agent de socializare, unde copiii învață normele sociale, etică și comportamente. Agenții de socializare din cadrul familiei - precum părinții, frații și familia extinsă - joacă un rol în transmiterea valorilor importante pentru cultură și comunitate. Prin promovarea unui mediu familial bazat pe valori, familiile contribuie activ la structura socială a comunităților lor, perpetuând tradițiile culturale și principiile etice. Teoriile transmiterii culturale, precum cele prezentate de sociologi precum Pierre Bourdieu (1986) în conceptul său de capital cultural, sugerează că valorile și comportamentele transmise în cadrul unei familii ajută copiii să dobândească instrumentele sociale necesare pentru a funcționa într-un context social mai larg.

- Relevanța valorilor: valorile servesc ca instrumente pentru menținerea ordinii sociale. Familiile transmit valori culturale care susțin normele și rolurile sociale.
- Exemplu: familiile pot pune accentul pe disciplină și punctualitate pentru a pregăti copiii pentru rolurile pe care le vor avea în medii structurate, cum ar fi școala sau locul de muncă.

D. Teoria conflictului

Teoria conflictului se concentrează pe luptele pentru putere, inegalitate și competiție în cadrul familiilor și al societății în general.

- Relevanța valorilor**:** valorile reflectă adesea interesele celor aflați la putere. În familie, pot apărea dezacorduri cu privire la valori concurente (de exemplu, roluri tradiționale vs. moderne, control vs. autonomie).

- Exemplu**:** un conflict generațional poate apărea atunci când un tânăr adult se opune valorilor conservatoare ale familiei în favoarea unor convingeri progresiste.

E. Interacționismul simbolic

Această teorie la nivel micro subliniază faptul că oamenii creează și interpretează semnificații prin interacțiunile sociale zilnice. Teoria învățării sociale a lui Albert Bandura evidențiază rolul modelării, imitației și întăririi în procesul de învățare. Familiile sunt primii agenți de socializare din viața unui copil, iar comportamentele pe care le manifestă părinții influențează puternic comportamentul copiilor. De exemplu, atunci când părinții modelează valorile onestității, compasiunii și responsabilității, copiii sunt susceptibili să imite aceste comportamente și să le integreze în propriul sistem de valori. Mai mult, întărirea pozitivă (de exemplu, lauda pentru acțiuni în concordanță cu valorile familiei) încurajează copiii să continue să practice aceste comportamente. Familia, ca context primar de învățare, devine un creuzet pentru internalizarea valorilor care persistă pe tot parcursul vieții.

- Relevanța valorilor**:** valorile nu sunt doar moștenite, ci sunt negociate și interpretate prin limbaj și simboluri în cadrul familiei.
- Exemplu**:** un părinte care laudă în mod constant bunătatea poate consolida această valoare în identitatea și comportamentul copilului prin interacțiuni repetate.

F. Teorii psihologice

Aceste teorii (de exemplu, teoria atașamentului, psihologia comportamentala, psihologia umanistă) se concentrează pe dezvoltarea individuală în contextul familial. Teoria atașamentului a lui John Bowlby subliniază importanța relațiilor timpurii în dezvoltarea emoțională și socială. Un mediu familial bazat pe valori favorizează atașamentele sigure, oferind sprijin constant, căldură emoțională și îndrumare. Familiile care acordă prioritate valorilor precum respectul, empatia și disponibilitatea emoțională

ajută copiii să se simtă în siguranță și iubiți. Această siguranță oferă baza pentru o reglare emoțională sănătoasă, o stimă de sine pozitivă și capacitatea de a forma relații sigure în afara căminului. Când părinții modelează în mod activ aceste valori și cultivă atașamentul, copiii sunt mai predispuși să le interiorizeze și să le aplice pe tot parcursul vieții.

- Relevanța valorilor**:** copiii internalizează valorile prin relații și experiențe emoționale. Aceste valori le modelează personalitatea, motivația și dezvoltarea morală.
- Exemplu**:** un copil atașat în mod sigur, care beneficiază de o îngrijire constantă, poate internaliza valori precum încrederea și empatia.

Deși fiecare teorie oferă o perspectivă unică asupra vieții de familie, toate recunosc – implicit sau explicit – rolul crucial al valorilor. Fie că sunt transmise prin cultură, modelate în comportamentul zilnic sau internalizate prin relații, valorile sunt firul care leagă teoriile despre familie de dinamica vieții reale. Înțelegerea acestei conexiuni poate ajuta educatorii, consilierii și îngrijitorii să sprijine dezvoltarea și relațiile pozitive.

Strategii pentru crearea unui mediu familial bazat pe valori

a. Definirea valorilor fundamentale

Primul pas în crearea unui mediu familial bazat pe valori este ca familia să definească în mod explicit valorile care sunt importante pentru ea. Acestea pot include respectul, onestitatea, responsabilitatea, bunătatea și perseverența. Acest proces ar trebui să fie colaborativ, implicând toți membrii familiei, de la părinți la copii, pentru a se asigura că toată lumea contribuie și se simte conectată la valorile susținute. Având valori clare și articulate se creează o înțelegere comună a ceea ce se așteaptă de la fiecare membru al familiei.

b. Modelarea valorilor în mod consecvent

Una dintre cele mai eficiente metode de a insufla valori copiilor este prin modelare. Conform teoriei învățării sociale a lui Bandura, copiii învață observând comportamentele

adulților din viața lor. Părinții și îngrijitorii ar trebui să demonstreze în mod activ valorile pe care doresc să le transmită. De exemplu, dacă una dintre valorile fundamentale este empatia, părinții ar trebui să modeleze un comportament empatic, arătând înțelegere și sprijin pentru emoțiile celuilalt și încurajându-și copiii să facă același lucru.

c. Întărirea și feedback-ul pozitiv

Consolidarea comportamentelor pozitive care se aliniază valorilor familiei ajută copiii să internalizeze aceste valori. Consolidarea pozitivă prin laude, recompense și recunoaștere întărește probabilitatea repetării comportamentului. De exemplu, atunci când un copil dă dovadă de bunătate sau onestitate, consolidarea acestor acțiuni prin laude îl ajută să înțeleagă importanța acestor valori și îl încurajează să continue să le practice.

d. Comunicarea deschisă

Un mediu familial bazat pe valori prosperă datorită comunicării deschise, în care membrii se simt ascultați, respectați și înțeleși. Membrii familiei ar trebui încurajați să discute despre valorile lor, să împărtășească preocupările și să rezolve conflictele în moduri care reflectă valorile comune. Întâlnirile de familie, verificările periodice și strategiile de rezolvare a conflictelor contribuie toate la crearea unui mediu în care valorile sunt respectate în interacțiunile zilnice.

e. Crearea de ritualuri și tradiții

Ritualurile și tradițiile contribuie la consolidarea valorilor familiale într-un mod semnificativ. Activitățile familiale regulate, cum ar fi mesele comune, proiectele de serviciu comunitar sau sărbătorile, permit familiei să-și exprime și să-și consolideze valorile. Aceste ritualuri devin ocazii pentru membrii familiei de a se conecta, de a sărbători credințele comune și de a crea amintiri de durată care consolidează valorile centrale pentru identitatea familiei lor.

Fundamente teoretice care susțin un mediu familial ghidat de valori
Teoria bioecologică
Valorile sunt transmise prin sistemele din jurul copilul.
Teoria sistemelor de familíe
Valorile comune în familie mențin echilibrul și coeziunea.
Funcționalismul
Valorile sunt instrumente pentru mentinerea ordinii sociale
Valori
Teoria conflictului
Valorile reflectă intereselor celor aflați la putere
Interacționismul simbolic
Valorile sunt negociate și interpretate prin interacțiuni
Teorii psihologice
Copiii își interiorizează valorile prin relații și experiențe

Concluzii

Crearea unui mediu familial bazat pe valori este esențială pentru promovarea bunăstării emoționale, a competenței sociale și a relațiilor pozitive între membrii familiei. Susținută de teorii precum teoria atașamentului, teoria învățării sociale și teoria sistemelor familiale, cultivarea intenționată a unei atmosfere bazate pe valori promovează reziliența, siguranța și un puternic sentiment de identitate. Prin modelarea consecventă, întărirea, comunicarea deschisă și prin ritualurile comune, familiile pot crea un mediu în care valorile nu sunt doar învățate, ci și trăite. Rezultatul este o unitate familială coezivă și solidară, în care fiecare membru este echipat cu instrumentele necesare pentru a prospera atât în context personal, cât și social.

Întrebări de reflecție

1. *Care sunt valorile fundamentale pe care familia dvs. le prioritizează și cum sunt acestea comunicate și dezvoltate în viața de zi cu zi?*
2. *În ce mod acțiunile dvs. ca părinte se aliniază valorilor pe care doriți să le insuflați copiilor dvs.?*
3. *Cum gestionează familia dumneavoastră diferențele de valori, fie între părinți, generații sau influențe externe?*
4. *Ce rutine, tradiții sau practici familiale susțin în mod eficient transmiterea valorilor și conexiunea emoțională?*
5. *Cu ce provocări vă confruntați în menținerea unui mediu consistent, bazat pe valori, și cum le-ați putea aborda?*

3.2. Crearea unui cadru comun școală-familie bazat pe valori

Școala și familia sunt două instituții fundamentale ale societății, cu rolul de a forma și educa generațiile viitoare. Ele împărtășesc multe valori comune care contribuie la dezvoltarea armonioasă a individului. Existența unui parteneriat permanent între școală și familie este de o mare importanță. Școala fără familie și viceversa nu pot asigura succesul deplin al copilului, având în vedere că interesele unora contrazic normele deontologice și idealul educațional.

Dreptul la educație este unul dintre drepturile fundamentale ale omului. Școlile europene actuale, prin promovarea democrației și a egalității de șanse în ceea ce privește accesul la valorile culturale și bunurile vieții, conferă noțiunii de educație noi semnificații, în conformitate cu evoluția sistemelor de învățământ din alte țări, dar și cu evoluția societății. Apariția unei noi educații (educație ecologică, educație pentru pace, cooperare și nonviolență, educație pentru participare și democrație, educație interculturală, educație pentru comunicare și mass-media, educație pentru schimbare și dezvoltare, educație nutrițională, educație economică și domestică modernă, educație pentru timp liber, etc) este o realitate certă și necesită adaptarea educației tradiționale în alte domenii educaționale, în conformitate cu o serie de noi orientări, tehnici și metode.

Ce înseamnă de fapt „implicarea familiei în educație”? Este un proces pe termen lung, care implică o mulțime de activități. Răspunsul poate fi „citirea unei povești înainte de culcare...”, „verificarea temelor în fiecare seară...”, „discuții cu profesorii despre progresul copiilor”, „ajutorul acordat școlii în stabilirea standardelor de performanță”, „limitarea timpului petrecut în fața televizorului”, devenirea unui susținător al unei educații mai bune în comunitatea din care face parte și insistarea asupra impunerii unor standarde înalte de comportament pentru copii. Implicarea familiei în viața școlară este condiționată de gradul de interes al familiei față de școală. Cu cât școala reprezintă o valoare pentru familie, cu atât este mai mare gradul de implicare a familiei. S-a constatat că acei copii care sunt susținuți de părinți obțin performanțe școlare ridicate și au un grad ridicat de aspirație față de nivelul de școlarizare pe care doresc să îl atingă.

Valori comune ale școlii și familiei

Printre cele mai importante valori comune ale școlii și familiei se numără:

A. **Educație și cunoaștere**: Atât școala, cât și familia promovează învățarea continuă și dezvoltarea intelectuală. Familia își educă copiii prin exemplu și prin transmiterea valorilor fundamentale, iar școala are ca scop furnizarea de cunoștințe academice și cultivarea valorilor precum respectul pentru educație, disciplina și responsabilitatea. Primul pas în învățare este imitarea a ceea ce se vede la membrii familiei. Prin urmare, este necesară o atenție sporită în cadrul familiei pentru a oferi modele adecvate pentru o dezvoltare armonioasă, o educație sănătoasă pentru copil. Familia stimulează interesul pentru educație și știință prin propria sa conduită. Împărtășirea experiențelor la locul de muncă captează atenția copilului pentru un domeniu de activitate în care se poate pregăti și practica în viitor. Se știe că aceștia îmbrățișează profesii similare cu cele ale părinților sau ale altor membri ai familiei, surori, frați, bunici etc. Familia lasă o amprentă decisivă asupra dezvoltării intelectuale. Prin joacă, muncă și educație, familia contribuie la dezvoltarea mentală a copilului, stimulându-l constant. Îi oferă cadrul optim pentru a interacționa cu ceilalți, a gândi, a se pune în situații noi și a căuta soluții. Din familie, copilul învață să vorbească corect, să se adreseze persoanelor de aceeași vârstă, mai mici sau mai mari, să salute, să aibă un comportament frumos și adecvat în societate. Dezvoltarea gustului pentru lectură începe cu prima poveste spusă de mamă. Atenția, memoria, intelectul, limbajul și imaginația se dezvoltă pe parcurs. Lectura și scrierea sunt încurajate de familie prin simpla cumpărare a primei cărți cu ilustrații, prin vizite la bibliotecă și librărie. Primele poezii, ghicitori, basme, povești istorice, desene animate și filme despre animale, natură, cosmos contribuie la deschiderea către cultura pe care copilul o va dezvolta mai târziu.

B. **Moralitate și etică**: Atât familia, cât și școala sunt mediile în care copilul învață despre valori fundamentale, precum respectul față de ceilalți, empatia, onestitatea și munca în echipă. Familia este primul loc în care copilul învață aceste valori, iar școala le consolidează și le dezvoltă într-un cadru mai larg. Fiecare familie oferă un model unic

de educație în funcție de particularitățile sale, pe care copilul le dobândește în mod spontan. În mediul familial, copilul intră în contact direct cu părinții și bunicii, care îi oferă modele de comportament pe care le va dobândi treptat, în funcție de nivelul lor de dezvoltare psihologică. Iubirea, compasiunea, toleranța, iertarea și respectul sunt valori care sunt profund imprimate în personalitatea copilului prin relații armonioase între membrii familiei. Stima de sine este foarte importantă și trebuie să i se acorde multă atenție, multă delicatețe și mult tact. Emoțiile pozitive și optimismul trebuie să fie prezente în orice acțiune educațională pentru o bună dezvoltare a personalității.

C. **Disciplina și autonomia**: Școala și familia sunt ambele instituții care încurajează dezvoltarea responsabilității și a disciplinei necesare în viața de zi cu zi. Familia impune reguli și limite care ajută la formarea unui comportament responsabil, iar școala completează acest proces prin respectarea regulilor și dezvoltarea autodisciplinei. Existența unor reguli familiale bine stabilite îl disciplinează și îl pregătește pentru viitor. Astfel, se va adapta mai ușor la viața socială în cadrul oricărui grup, începând de la grupul de joacă și apoi la grupul școlar, continuând cu viitoarea sa familie, iar integrarea într-o echipă va fi mult mai ușoară pentru el. Timpul liber petrecut cu familia este foarte important. Jocurile educative și distractive, alese cu grijă de familie, au un rol important în pregătirea lor pentru societate. În acest fel, copiii învață să respecte regulile, să rezolve conflictele care apar spontan între frați și surori, vor fi mai toleranți, mai răbdători, mai perspicace și mai inventivi, contribuind astfel la dezvoltarea armonioasă a personalității lor. Ca ființe umane, suntem, prin definiție, ființe sociabile menite să trăim printre semenii noștri și există o recunoaștere generală a faptului că orice societate este definită de reguli care sunt făcute pentru a fi respectate de toți membrii săi. Pentru ca aceste reguli să fie respectate în mod armonios, cetățenii trebuie să aibă o bază unificatoare, reprezentată astfel de educație. În timp ce părintele îndrumă și încurajează copilul acasă, pentru a înțelege și asimila mediul și normele care îl guvernează, educatorul de la școală vine să consolideze, să integreze și să atingă obiectivele cognitive, emoționale și psiho-fizice.

D. Respectul pentru autoritate și responsabilitate: Atât în familie, cât și la școală, copiii învață să respecte autoritatea (părinți, profesori) și să respecte reguli clare, ceea ce este esențial pentru crearea unui mediu echilibrat și productiv. Familia pune accentul pe responsabilitatea individuală și educația morală, iar școala pune accentul pe responsabilitatea pentru sarcinile educaționale și respectarea regulilor. Familia încurajează, oferă sprijin necondiționat copilului și îl îndrumă în direcția corectă prin sfaturi. Deciziile sunt luate împreună, iar copilul simte că aparține unui grup social, că are dreptul la o opinie, că este important. Astfel, el învață că trebuie să-și asume o decizie, să fie responsabil și deschis provocărilor, învață să respecte opiniile celorlalți, să se adapteze și să fie tolerant. Sarcinile primite în familie îl fac responsabil și îl învață un stil de viață sănătos. Copilul învață că echilibrul între joacă, relaxare, odihnă, somn, activități și învățare aduce beneficii dezvoltării sănătoase.

E. Sprijin și încurajare: Familia și școala sprijină dezvoltarea personală și academică a copilului: familia oferă siguranță emoțională, în timp ce școala favorizează dezvoltarea intelectuală și profesională. Implicarea părinților începe cu alegerea grădiniței potrivite, luând în considerare nevoile copilului, și menținerea unei comunicări regulate cu profesorii. Părinții au, de asemenea, responsabilitatea morală de a urmări progresul zilnic al copilului lor și de a aborda parteneriatul școală-familie cu conștientizare. Pe parcursul anilor de școală, implicarea activă a părinților este crucială pentru construirea de relații strânse, comunicare onestă și sprijin pentru învățare. Acest lucru înseamnă să investești în educație și să oferi încurajare fără a o transforma într-o datorie sau o sursă de frustrare.

F. Comunicarea și colaborarea: Un aspect important care unește școala și familia este comunicarea. Colaborarea dintre părinți și profesori este esențială pentru a asigura o educație completă și coerentă pentru copil. În familie, copiii învață să coopereze cu părinții și frații, iar la școală, aceste valori se extind la activități de grup, muncă în echipă și voluntariat. Relația dintre familie și școală trebuie să fie una bazată pe colaborare și comunicare deschisă. Părinții trebuie să se implice activ în educația copiilor lor, să fie prezenți în viața școlară a acestora și să colaboreze cu profesorii pentru a

asigura o dezvoltare armonioasă a copiilor. De asemenea, profesorii trebuie să fie deschiși și să comunice cu părinții pentru a oferi sprijinul necesar copiilor în vederea atingerii potențialului maxim. Aceste două instituții au roluri diferite, dar complementare în educația copiilor, iar colaborarea și comunicarea deschisă între ele sunt cheia succesului în dezvoltarea acestora.

Concluzii

Atât familia, cât și școala joacă un rol esențial în formarea unor indivizi echilibrați și responsabili, valorile lor fiind profund legate și consolidându-se reciproc. Colaborarea de succes între școală și familie depinde de implicarea activă a părinților, de modelarea comportamentelor pozitive și de promovarea atitudinilor culturale care susțin succesul academic al fiecărui copil. Familiile oferă sprijin esențial, în timp ce școlile oferă oportunități structurate de învățare și socializare pentru ca copiii să dezvolte abilități critice și conștiință socială.

Comunicarea deschisă și parteneriatul între părinți și profesori sunt cruciale pentru creșterea armonioasă a copiilor. Părinții sunt primii profesori ai copiilor, insuflându-le valori fundamentale și abilități, în timp ce școlile cultivă cunoștințele, gândirea critică și munca în echipă. Școlile trebuie să recunoască unicitatea fiecărui copil prin implementarea de programe diverse, interdisciplinare, care să motiveze ***și să implice elevii.***

Schimburile educaționale colaborative lărgesc perspectivele, promovează respectul reciproc și toleranța și integrează valorile locale și globale. În cele din urmă, acest parteneriat pregătește copiii să îmbrățișeze valorile universale, respectând în același timp identitatea lor culturală.

Întrebări de reflecție

1. *Cum se completează reciproc valorile familiei și ale școlii în formarea caracterului și comportamentului unui copil?*
2. *Care sunt câteva modalități specifice prin care familiile pot sprijini în mod activ educația copiilor lor, dincolo de ajutorul academic?*
3. *Cum pot școlile și familiile să colaboreze pentru a răspunde nevoilor unice și diversității fiecărui copil?*
4. *De ce comunicarea deschisă între părinți și profesori este esențială pentru dezvoltarea copilului?*
5. *Cum pot experiențele educaționale colaborative să promoveze respectul pentru diferențele culturale și valorile umane comune?*

Capitolul IV. De la teorie la practică: Valorile puse în acțiune prin scenarii educaționale PAVE

Strategiile practice pentru predarea valorilor oferă un cadru esențial atât pentru educatori, cât și pentru părinți, pentru a-i implica pe elevi în înțelegerea și aplicarea principiilor morale cheie. Aceste strategii depășesc cunoștințele din manuale, încurajând elevii să exploreze în mod activ valori precum onestitatea, empatia, responsabilitatea, respectul și corectitudinea. Profesorii și părinții, ca modele de rol primare, au ocazia unică de a-i ghida pe copii prin discuții, activități și reflecții care dezvoltă nu numai cunoștințele academice, ci și inteligența emoțională și conștientizarea socială.

Profesorii joacă un rol central în crearea unui mediu de învățare în care valorile pot fi predate și practicate zilnic. Ei pot implementa strategii precum **jocul de rol**, în care elevii intră în diferite roluri pentru a înțelege mai bine experiențele altora, sau se angajează în **activități de grup** care încurajează colaborarea, respectul și munca în echipă. **Dilemele morale** pot fi prezentate pentru a provoca elevii să analizeze critic deciziile etice, în timp ce **povestirile** și **biografiile** oferă exemple din viața reală despre modul în care valorile se manifestă în lume. Aceste strategii încurajează elevii să gândească critic, să reflecteze asupra acțiunilor lor și să se angajeze în conversații respectuoase.

Cu toate acestea, **părinții** sunt extrem de importanți în acest proces. Ei pun bazele înțelegerii timpurii a valorilor de către copii și continuă să consolideze aceste lecții acasă. Implicarea părinților contribuie la asigurarea faptului că valorile pe care elevii le învață la școală sunt susținute în mod consecvent în mediul familial. Părinții și îngrijitorii pot da exemple de comportament pozitiv, pot împărtăși **povești personale** și se pot angaja în conversații axate pe valori pentru a consolida înțelegerea faptului că principiile morale nu sunt doar concepte academice, ci aspecte esențiale ale vieții de zi cu zi. Când părinții

participă activ la discuții despre **clarificarea valorilor,** ei îi ajută pe copii să reflecteze asupra propriilor convingeri și să navigheze prin dileme morale, consolidând gândirea critică și conștiința de sine.

În acest model colaborativ, atât profesorii, cât și părinții sprijină dezvoltarea busolei emoționale și morale a copilului. Tehnicile **de clarificare a valorilor**, cum ar fi ajutarea copiilor să-și identifice convingerile și să reflecteze la acțiunilor lor, pot fi practicate atât la școală, cât și acasă. Acest sprijin interinstituțional încurajează copiii să-și interiorizeze valorile, făcându-i indivizi mai hotărâți și mai conștienți din punct de vedere social.

Prin alinierea strategiilor la școală și acasă, **profesorii și părinții** pot crea **împreună** un mediu în care copiii sunt încurajați să ia decizii etice, să interacționeze cu respect cu ceilalți și să cultive empatia. Acest parteneriat consolidează capacitatea elevilor de **autoreglare, inteligență emoțională și comunicare eficientă**, pregătindu-i să devină indivizi mai atenți, mai empatici și mai reziliențI.

Prin aceste eforturi integrate, strategiile practice de predare a valorilor nu numai că îmbunătățesc performanțele academice, ci și pregătesc elevii să facă față provocărilor vieții cu o bază morală solidă. Împreună, profesorii și părinții creează o abordare unificată a educației valorilor, care formează următoarea generație de cetățeni responsabili, etici și implicați, gata să aibă un impact pozitiv asupra lumii din jurul lor.

4.1. Strategii generale pentru predarea educației valorilor

A. Șederea în tăcere

Șederea în tăcere este o tehnică care permite copiilor să stea liniștiți, favorizând liniștea interioară, concentrarea și conștientizarea de sine. Aceasta îi ajută pe elevi să elimine distragerile și să cultive atenția. Această practică nu numai că reduce stresul și agitația din clasă, dar îmbunătățește și disciplina, creativitatea și abilitățile cognitive. S-a demonstrat că șederea în tăcere îmbunătățește atât abilitățile lingvistice, cât și cele artistice, promovând o concentrare mai profundă.

Exemple de exerciții de ședere în tăcere:

1. **Ascultarea diferitelor sunete** – Elevii stau în liniște și se concentrează pe diverse sunete din mediul înconjurător, cum ar fi ciripitul păsărilor, suflul vântului sau ticăitul ceasului, îmbunătățind conștientizarea auditivă și atenția.
2. **Vizualizare ghidată** – Profesorul îi ghidează pe elevi într-o călătorie mentală calmantă, cum ar fi imaginarea unei plaje liniștite sau a unei păduri liniștite, favorizând relaxarea și gândirea creativă.
3. **Tensionarea și relaxarea mușchilor** – Elevii tensionează și relaxează sistematic diferite grupe musculare, ajutându-i să elibereze tensiunea și să devină mai conștienți de starea lor fizică.

B. Parabole, proverbe, citate și poezii

Pildele, proverbele, citatele și poeziile sunt instrumente puternice pentru predarea valorilor, deoarece transmit înțelepciune, lecții morale și expresie emoțională. Fiecare formă oferă perspective care îi ajută pe elevi să dezvolte o înțelegere mai profundă a principiilor vieții:

- **Parabolele** – Povestiri scurte cu personaje umane care transmit lecții morale sau etice (de exemplu, „Bunul Samaritean” pune accentul pe bunătate și compasiune).
- **Proverbe** – Zicale înțelepte care oferă sfaturi de viață (de exemplu, „Sinceritatea este cea mai bună politică” încurajează sinceritatea în toate situațiile).
- **Citate** – Declarații profunde ale unor personalități istorice, scriitori sau lideri care inspiră și oferă îndrumare (de exemplu, „Educația este cea mai puternică armă pe care o poți folosi pentru a schimba lumea” a lui Nelson Mandela).
- **Poezii** – Exprimă emoții, morale sau valori prin povestiri ritmice (de exemplu, „If” de Rudyard Kipling învață reziliența și autocontrolul).

C. Experiențe vizuale

Experiențele vizuale îmbunătățesc învățarea prin incorporarea **interacțiunilor bazate pe vedere**, care lasă un impact durabil asupra elevilor. Aceste experiențe fac conceptele abstracte mai tangibile, permițând elevilor să se conecteze profund cu valorile predate.

Exemple de strategii de învățare vizuală:

1. **Ilustrații și storyboard-uri** – Elevii creează desene sau benzi desenate care rezumă o poveste sau o lecție bazată pe valori.
2. **Prezentări PowerPoint și video** – Utilizarea instrumentelor multimedia pentru a reprezenta vizual dileme morale, figuri inspiratoare sau exemple istorice de valori în acțiune.
3. **Excursii și vizite turistice** – Vizitarea siturilor istorice, muzeelor sau monumentelor culturale pentru a dobândi experiențe directe care consolidează valori precum patriotismul, responsabilitatea și respectul.
4. **Luarea de notițe vizuale** – Încurajarea elevilor să rezume lecțiile prin hărți mentale, schițe sau organizatori grafici pentru a-i ajuta să rețină și să înțeleagă conceptele morale.

Prin integrarea experiențelor vizuale în educația valorilor, profesorii creează **experiențe de învățare captivante, interactive și de durată,** care consolidează lecțiile etice fundamentale.

D. Jocuri de rol

Jocul de rol este o metodă de predare interactivă care permite elevilor să joace scenarii din viața reală, ajutându-i **să dezvolte empatie, abilități de comunicare și raționament moral**.

Exemple de activități de joc de rol:

- **Scenarii de rezolvare a conflictelor** – Elevii interpretează dileme etice (de exemplu, o neînțelegere între prieteni) și propun soluții.
- **Reconstituiri istorice** – Interpretarea unor personaje istorice care au dat

dovadă de leadership moral.

- **Situații cotidiene** – Interpretarea unor situații precum ajutorarea unui copil pierdut, returnarea unui portofel pierdut sau luarea de atitudine împotriva hărțuirii.

E. Biografii

Biografiile sunt instrumente didactice valoroase care prezintă exemple din viața reală ale unor persoane care au dat dovadă de **un caracter moral puternic, perseverență și integritate**.

Exemple de biografii pentru educația valorilor:

- **Mahatma Gandhi** – Învață nonviolența, adevărul și perseverența.
- **Nelson Mandela** – Inspiră reziliență, dreptate și iertare.
- **Malala Yousafzai** – Încurajează curajul, educația și egalitatea.
- **Maica Tereza** – Demonstrează compasiune, bunătate și altruism.

F. Dileme morale

Dilemele morale sunt situații în care indivizii („agenții morali") se confruntă cu alegeri conflictuale, niciuna dintre acestea neputând rezolva situația într-un mod acceptabil din punct de vedere moral. Învățarea elevilor despre dilemele morale îi ajută **să dezvolte abilități de gândire critică, empatie** și capacitatea de a lua decizii etice. Aceste dileme îi provoacă pe indivizi să facă alegeri dificile, adesea fără un răspuns „corect" clar.

Patru tipuri de dileme morale:

1. **Dileme morale epistemice**
   - **Descriere**: Agentul moral se confruntă cu cerințe morale conflictuale, dar se luptă să determine care dintre acestea are prioritate.
   - **Exemplu**: Un elev se poate confrunta cu o situație în care trebuie să

aleagă între a spune adevărul despre greșeala unui prieten (loialitate) sau a-l ajuta pe prieten să evite pedeapsa (onestitate).

2. **Dileme morale ontologice**

   - **Descriere**: Există două sau mai multe cerințe morale conflictuale, dar niciuna dintre ele nu prevalează asupra celeilalte. Acest lucru duce la o situație în care agentul moral nu poate alege între ele.
   - **Exemplu**: O persoană poate simți obligația morală de a avea grijă de părintele său în vârstă, dar trebuie să se concentreze și asupra propriei cariere, rămânând astfel împărțită între obligațiile familiale și ambițiile personale.

3. **Dilema morală autoimpusă**

   - **Descriere**: Acest tip de dilemă apare din cauza propriilor greșeli ale agentului moral, care creează un conflict care trebuie rezolvat.
   - **Exemplu**: O persoană care a mințit un prieten apropiat se confruntă cu dilema de a mărturisi adevărul, care ar putea răni prietenul, sau de a păstra minciuna pentru a menține pacea.

4. **Dilema morală impusă de lume**

   - **Descriere**: Circumstanțele sau evenimentele externe impun individului o dilemă morală, creând un conflict în care acesta trebuie să aleagă între obligații etice concurente.
   - **Exemplu**: Un profesor se află într-o situație în care trebuie să decidă dacă să raporteze un elev pentru că a copiat, ceea ce ar putea avea un impact asupra viitorului elevului, sau să treacă cu vederea.

G. Eseuri, articole, clasici și ziare

Eseurile sunt texte organizate care se concentrează pe un singur subiect. Mai mult, scrierea de eseuri este una dintre activitățile pe care profesorii le dau elevilor pentru a le îmbunătăți abilitățile de gândire critică, înțelegerea și, bineînțeles, pentru a le lărgi

vocabularul. În același timp, **articolele**, ca texte scrise pe un subiect specific, care formează o parte independentă a unei cărți sau a unei alte publicații, cum ar fi **un ziar** sau o revistă, pot fi de asemenea benefice pentru elevi, informându-i, oglindindu-le comportamentul lor și educându-i.

H. Anecdotele

O **anecdotă** este o poveste scurtă sau un basm care poate aborda orice subiect pe care vorbitorul sau autorul dorește să îl transmită. Calitățile unei anecdote se bazează pe evenimente și persoane și este utilizată în mod normal ca o modalitate de a distra cititorii sau ascultătorii și de a-i face să râdă. Practic, este o poveste scurtă despre ceva ce ți s-a întâmplat ție și/sau cuiva pe care îl cunoști sau despre care ai auzit. Dacă tu și prietenul tău discutați despre o persoană și îți amintești ceva ce a făcut, atunci, povestind acest lucru ca parte a conversației, ai folosit o anecdotă. Anecdotele sunt folosite pentru a oferi o perspectivă personală, pentru a ilustra un punct de vedere, pentru a face oamenii să se gândească la ceva sau pentru a-i face să râdă. Unul dintre momentele în care scrierea de anecdote poate fi utilă este atunci când scrii un eseu pentru admiterea la facultate. Poate că ceva ce ți s-a întâmplat în viață te-a inspirat să studiezi într-o anumită direcție și ai dori să împărtășești povestea pentru a arăta de ce ești foarte motivat să obții rezultate bune.

I. Cântatul în grup

Cântatul în grup este o strategie valoroasă în predarea educației valorilor, deoarece încurajează cooperarea, gândirea critică și abilitățile de rezolvare a problemelor. Potrivit lui Wheeler (2014), cântatul în grup este o formă primară de activitate muzicală umană timpurie, ceea ce îl face un instrument excelent pentru dezvoltarea generală a elevilor.

Aplicare în sala de clasă:

- **Activități de spargere a gheții** – Cântatul în grup poate fi folosit ca o

modalitate distractivă și captivantă de a începe o lecție, ajutând elevii să se încălzească și să se apropie între ei înainte de a se apuca de sarcinile academice.

- **Educația valorilor prin** cântece – Cântecele cu teme precum bunătatea, respectul și unitatea pot contribui la consolidarea lecțiilor morale într-un mod plăcut și memorabil.

J. Activități de grup

Activitățile de grup sunt esențiale pentru promovarea colaborării, a muncii în echipă și a respectului reciproc între elevi. Acestea oferă elevilor oportunități de a dezvolta un sentiment de solidaritate și responsabilitate comună, ajutându-i să înțeleagă valoarea muncii în echipă pentru atingerea unui obiectiv comun.

Exemple de activități de grup:

- **Sarcini de rezolvare a problemelor** – Elevii lucrează împreună pentru a rezolva dileme etice sau pentru a finaliza provocări care necesită cooperare și gândire critică.
- **Discuții și dezbateri de grup** – Elevii participă la discuții pe teme morale, fiecare membru contribuind cu propria perspectivă.
- **Proiecte colaborative** – Elevii colaborează la crearea unui poster, a unei prezentări sau a unui spectacol care să prezinte valorile învățate în clasă, cum ar fi munca în echipă, bunătatea sau responsabilitatea.

K. Punerea de întrebări

Punerea de întrebări eficiente este un instrument puternic pentru încurajarea gândirii profunde, implicarea elevilor în discuții și promovarea auto-reflecției. Atunci când sunt utilizate în mod judicios, întrebările pot ghida elevii să exploreze valori, principii și idei într-un mod mai semnificativ.

Tipuri de întrebări:

1. **Întrebări închise**
    - **Definiție**: Întrebările închise solicită un răspuns simplu și direct, de obicei „da” sau „nu”, sau un răspuns scurt și factual.
    - **Exemplu**: „Ai ajutat astăzi colegii tăi de clasă?”
2. **Întrebări deschise**
    - **Definiție**: Întrebările deschise necesită răspunsuri mai elaborate și mai bine gândite. Ele solicită elevilor să reflecteze, să explice sau să-și exprime opiniile și sentimentele.
    - **Exemplu:** „Cum contribuie sprijinirea celorlalți la dezvoltarea unei comunități?”

L. Discuție

Discuțiile eficiente sunt o strategie esențială în predarea educației valorilor, deoarece permit elevilor să se implice în subiecte morale și etice complexe într-un mod structurat, dar deschis. Discuțiile ajută elevii să dezvolte gândirea critică, să-și perfecționeze abilitățile de comunicare și să-și aprofundeze înțelegerea valorilor fundamentale.

Planificarea unei discuții:

Înainte de a începe o discuție, este esențial să se definească clar obiectivul. Scopul discuției va determina tipul de întrebări adresate, structura conversației și activitățile implicate.

Pași pentru planificarea unei discuții:

1. **Definirea obiectivului**
    - Ce doriți ca elevii să obțină din discuție?
    - Ar trebui să analizeze un text, să rezolve o problemă sau să reflecteze asupra unei dileme morale?

- De exemplu: „Vreau ca elevii să exploreze modul în care diferite valori pot fi aplicate în scenarii din lumea reală”.

2. **Selectarea celui mai bun format de discuție**
3. **Discuțiile pot lua diverse forme**, în funcție de obiectiv:
    - **Discuții în grupuri mici**: permiteți elevilor să colaboreze și să exploreze un subiect mai în profunzime în grupuri mai mici.
    - **Jocuri de rol**: elevii pot juca scenarii pentru a exersa empatia, rezolvarea conflictelor sau luarea deciziilor în situații din viața reală.
    - **Dezbateri**: elevii pot argumenta pro sau contra unei anumite valori sau poziții, ceea ce îi ajută să-și dezvolte gândirea critică și abilitățile de argumentare.
    - **Scrierea de reflecții**: Elevii scriu și împărtășesc gândurile lor cu privire la un subiect, înainte de a-l discuta cu clasa.
3. **Încurajarea participării**

    Puneți întrebări deschise care îi determină pe elevi să reflecteze asupra propriilor experiențe și opinii. Acest lucru promovează un nivel mai profund de implicare și ne asigură de faptul că toți elevii pot contribui la conversație.

4. **Rezumat și sinteză**

    După discuție, este esențial să rezumați concluziile și ideile cheie pentru consolidarea învățării și pentru a reflecta asupra discuției în ansamblu. Puteți ruga elevii să rezume ei înșiși discuția pentru a consolida înțelegerea.

M. Clarificarea valorilor

Clarificarea valorilor este o tehnică utilizată pentru a ajuta indivizii să-și înțeleagă mai bine propriile valori, în special în legătură cu dilemele morale sau deciziile cu care se pot confrunta în viață. Această metodă încurajează auto-reflecția și creșterea personală, favorizând dezvoltarea unor valori clare și bine definite. Oferă elevilor ocazia de a-și

analiza valorile și modul în care aceste convingeri le influențează acțiunile și procesele de luare a deciziilor.

Exemple de activități de clarificare a valorilor:

1. **Continuumul valorilor**:
    - Rugați elevii să se alinieze pe un „continuum" de la un capăt al clasei la celălalt, în funcție de opiniile lor despre o anumită valoare. De exemplu, puteți să le cereți să se poziționeze în funcție de cât de mult apreciază onestitatea față de bunătate într-un anumit scenariu. După aceea, organizați o discuție în clasă despre diferitele poziții și motivele din spatele acestora.
2. **Cărți cu valori**:
    - Pregătiți un set de carduri, fiecare cu o valoare diferită (de exemplu, onestitate, loialitate, bunătate, respect, corectitudine). Rugați elevii să sorteze cardurile în funcție de prioritățile lor personale. Apoi, rugați-i să împărtășească și să discute raționamentul din spatele ordinii în care au așezat cardurile.
3. **Studii de caz**:
    - Prezentați elevilor dileme etice sau scenarii din viața reală care necesită luarea de decizii morale. Încurajați-i să analizeze situația, să evalueze posibilele rezultate și să discute despre valorile care ar trebui să le ghideze deciziile.
4. **Reflecție în grup**:
    - După discutarea unui subiect moral, cereți elevilor să scrie o scurtă reflecție despre modul în care conversația le-a influențat înțelegerea unei valori specifice. În grupuri, ei pot împărtăși reflecțiile lor și își pot oferi feedback.

Strategii pentru predarea educației prin valori

A. Statul în liniște

- Mindfulness și calm
- Ascultarea sunetelor din jur
- Vizualizare ghidată (ex. plajă, pădure)

B. Pilde, proverbe, citate, poezii

- Pilde → povești morale
- Proverbe → lecții de viață („Cinstea este cea mai bună politică")
- Citate → înțelepciune (Mandela, Gandhi)
- Poezii →teme morale și emoționale(„Dacă",Kipling)

D. Joc de rol

- Rezolvarea conflictelor
- Reconstituiri istorice
- Situații cotidiene (copil pierdut, bullying etc.)

E. Biografii

- Gandhi → Nonviolență și adevăr
- Mandela → Dreptate și iertare
- Malala → Curaj și educație

F. Dileme morale

- Epistemice - nu poți decide ce valoare să prioritizezi
- Ontologice - datorii conflictuale la fel de puternice
- Autoimpuse- acțiunile trecute creează dileme
- Impuse din exterior - forțe externe creează conflict

G. Eseuri, articole și ziare

- Eseuri personale → autoreflecție
- Articole →exemple reale
- Clasici → înțelepciune atemporală

I. Cântatul în grup

- Jocuri de destindere
- Cântece cu teme morale (bunătate, unitate)
- Favorizează lucrul în echipă și conexiunea emoțională

H. Anecdote

- Povești scurte, adevărate
- Adesea amuzante sau semnificative
- Fac valorile abstracte mai ușor de înțeles

K. Punerea de întrebări

- Închise → răspunsuri de tip da/nu sau factuale
- Deschise →reflexive și care provoacă gândirea
- Ex: „Cum construiește onestitatea încrederea?"

M. Clarificarea valorilor

- Continuum al valorilor → exprimă fizic poziția ta
- Carduri de valori → ordonează valorile personale după importanță

Întrebări de reflecție

1. *Cum sprijină, împreună, diferite strategii educaționale, de la șederea în tăcere, la jocul de rol și analiza dilemelor morale, formarea empatiei, a gândirii critice și a raționamentului moral la elevi?* Luați în considerare dimensiunile cognitive, emoționale și comportamentale ale educației valorilor în răspunsul dvs.
2. *În ce moduri puteți adapta aceste strategii pentru a se potrivi diverselor profiluri ale elevilor menținând în același timp integritatea valorilor predate?* Reflectați asupra incluziunii, accesibilității și relevanței.
3. *Care sunt provocările și considerentele etice implicate în utilizarea scenariilor din viața reală, a biografiilor și a povestirilor anecdotice pentru a preda valori sensibile sau potențial controversate?*
   Discutați aspecte precum prejudecățile, reprezentarea și siguranța emoțională.
4. *Reflectați asupra propriilor valori fundamentale ca educator. Cum influențează acestea strategiile pe care le alegeți, materialele pe care le selectați și modul în care facilitați discuțiile pe teme morale și etice?* Luați în considerare alinierea sau tensiunea dintre valorile personale și cele profesionale.
5. *Cum puteți integra educația valorilor în programa școlară specifică unei discipline fără a o face să pară artificială sau deconectată?* Reflectați asupra predării interdisciplinare, autenticității și relevanței curriculare.
6. *Ce rol ar trebui să joace modelul profesorului și comportamentul personal în transmiterea educației valorilor și cum pot educatorii să rămână conștienți de sine și reflexivi în acest proces?* Luați în considerare transmiterea implicită vs. explicită a valorilor.
7. *Cum pot tehnicile de clarificare a valorilor să ajute elevii să facă față conflictelor interne, să conteste presupunerile și să-și asume responsabilitatea pentru deciziile lor morale?* Explorați echilibrul dintre descoperirea ghidată și autonomia în dezvoltarea etică.

4.2. Strategii practice pentru profesori în formarea valorilor educaționale

Strategiile practice pentru predarea valorilor oferă o abordare structurată pentru a ajuta elevii să reflecteze și să internalizeze principii etice precum respectul, responsabilitatea, onestitatea, empatia și corectitudinea. Aceste strategii implică elevii într-o serie de activități și discuții care încurajează gândirea critică, autoreflecția și înțelegerea diferitelor perspective. Prin metode precum jocul de rol, discuțiile de grup, clarificarea valorilor, povestirea și exerciții de dilemă morală, elevilor li se oferă oportunități de a explora și de a-și forma valorile personale într-un mediu favorabil și interactiv.

Importanța acestor strategii constă în capacitatea lor de a crea o atmosferă educațională în care elevii nu numai că excelează din punct de vedere academic, ci și cresc ca indivizi responsabili, etici și conștienți din punct de vedere social. Prin incorporarea acestor strategii practice în practicile zilnice de predare, educatorii pot ajuta elevii să-și dezvolte abilități esențiale pentru viață, precum rezolvarea problemelor, munca în echipă, comunicarea și reglarea emoțională, toate fiind cheia succesului lor atât în sala de clasă, cât și în afara acesteia.

Această abordare a educației valorilor îi încurajează pe elevi să gândească critic despre convingerile lor, să ia decizii informate și să înțeleagă impactul acțiunilor lor asupra celorlalți. În acest fel, strategiile practice pentru predarea valorilor pun bazele dezvoltării unor cetățeni ai viitorului plini de compasiune, etici și implicați.

Înainte de a aprofunda strategiile practice pentru predarea valorilor, este esențial să înțelegem că predarea valorilor nu înseamnă doar transmiterea de cunoștințe, ci și formarea caracterului, cultivarea empatiei și încurajarea comportamentului responsabil. Educația valorilor îi ajută pe elevi să facă față provocărilor morale ale vieții și să dezvolte inteligența emoțională necesară pentru a lua decizii etice și bine gândite. Pentru a preda valorile în mod eficient, este esențial să se includă strategii care să implice elevii în reflecție, gândire critică și în practicarea lor activă. Aceste strategii, atunci când sunt aplicate atât în sala de clasă, cât și acasă, oferă elevilor instrumentele necesare pentru

a internaliza principii morale importante și a le aplica pe tot parcursul vieții. Următoarele strategii sunt concepute pentru a crea un mediu de învățare dinamic și interactiv, care să favorizeze atât dezvoltarea intelectuală, cât și cea emoțională, sprijinind elevii în călătoria lor spre a deveni indivizi responsabili și plini de compasiune.

Crearea în clasă a unei culturi bazate pe valori

Crearea unei culturi a clasei bazate pe valori este esențială pentru promovarea unui mediu în care elevii se simt respectați, susținuți și încurajați să dezvolte un caracter moral puternic. Această abordare nu numai că sporește succesul academic al elevilor, dar promovează și dezvoltarea lor emoțională și socială. Prin crearea unei clase în care valorile fundamentale, precum bunătatea, responsabilitatea și integritatea, sunt prioritare, profesorii creează o bază care îi ajută pe elevi să înțeleagă importanța acestor valori în viața lor personală și academică. Următoarele strategii oferă modalități practice de a construi și menține o cultură bazată pe valori în sala de clasă, care le permite elevilor să se dezvolte atât în sala de clasă, cât și în afara acesteia.

- Stabiliți așteptări clare, bazate pe valori fundamentale precum onestitatea, respectul și perseverența.
- Modelați în mod consecvent aceste valori prin acțiunile, limbajul și luarea deciziilor dumneavoastră.
- Promovați un mediu incluziv și respectuos, în care fiecare elev se simte apreciat și ascultat.

Sfaturi utile și concrete

O cultură a clasei bazată pe valori pune bazele învățării și dezvoltării personale. Pentru a realiza acest lucru:

- **Definirea împreună a valorile fundamentale**
  - La începutul anului școlar, creați împreună cu elevii o listă de valori pentru clasă (de exemplu, onestitate, bunătate, respect, perseverență).
  - Discutați ce înseamnă fiecare valoare în practică și stabiliți așteptări clare

în ceea ce privește comportamentul.

- **Exemplificarea în interacțiunile zilnice de valorile promovate**
  - Demonstrați onestitate, răbdare și respect în interacțiunile cu elevii și colegii.
  - Recunoașteți greșelile atunci când este necesar, pentru a demonstra integritate și responsabilitate.
  - Arătați entuziasm pentru învățare, pentru a inspira curiozitatea și o mentalitate orientată spre creștere.
- **Încurajarea unui mediu sigur și incluziv**
  - Celebrați diversitatea recunoscând diferite perspective, culturi și medii.
  - Asigurați-vă că fiecare elev se simte ascultat și respectat, cultivând un sentiment de apartenență.
  - Abordați conflictele cu o abordare bazată pe valori, punând accentul pe empatie, responsabilitate și rezolvare.

Folosirea povestirilor și exemplelor din viața reală

Povestirile și exemplele din lumea reală sunt instrumente puternice pentru predarea valorilor, deoarece dau viață conceptelor abstracte într-un mod care rezonează cu elevii la nivel personal. Prin împărtășirea de povești, fie din istorie, literatură sau viața de zi cu zi, profesorii pot ilustra aplicațiile din lumea reală ale valorilor precum empatia, onestitatea și perseverența. Aceste narațiuni nu numai că îi implică pe elevi, dar le permit și să relaționeze lecțiile cu propriile experiențe, favorizând o înțelegere mai profundă și internalizarea principiilor morale. Următoarele strategii evidențiază modul în care povestirea și exemplele din lumea reală pot fi utilizate în mod eficient pentru a preda valori importante și pentru a inspira elevii să le pună în practică în propria lor viață.

- Împărtășiți povești semnificative, atât istorice, cât și contemporane, care ilustrează valori precum integritatea, reziliența și corectitudinea.

- Folosiți studii de caz, biografii și experiențe personale pentru a demonstra impactul valorilor în viața reală.
- Încurajați elevii să împărtășească propriile experiențe și reflecții legate de valori.

Sfaturi utile și concrete

Povestirea este un instrument puternic pentru predarea valorilor, deoarece permite elevilor să se conecteze emoțional și să reflecteze asupra situațiilor din viața reală.

- **Încorporarea literaturii și istoriei**
  - Folosiți fabule, povestiri populare și povestiri istorice care evidențiază lecții morale.
  - Discutați despre modul în care personalitățile istorice au demonstrat valori precum perseverența (de exemplu, reziliența lui Nelson Mandela, curajul Malalei Yousafzai).
- **Încurajarea poveștilor personale**
  - Rugați elevii să împărtășească momente în care au trebuit să ia decizii etice.
  - Rugați elevii să intervieveze membrii familiei despre valorile pe care le-au învățat de-a lungul timpului.
- **Utilizarea studiilor de caz și a modelelor de urmat**
  - Prezentați studii de caz din viața reală care implică dileme etice, încurajând elevii să analizeze alegerile și consecințele.
  - Prezentați elevilor modele de urmat din diferite domenii (oameni de știință, artiști, activiști) care întruchipează valori puternice.
- **Conectarea poveștilor cu viața de zi cu zi**
  - După ce ați împărtășit o poveste, discutați despre modul în care lecția acesteia se aplică interacțiunilor din clasă, prieteniei și luării deciziilor.

Implicarea elevilor în discuții critice

Implicarea elevilor în discuții critice este o strategie esențială pentru a-i încuraja să reflecteze profund asupra valorilor și asupra modului în care acestea se aplică în situații din viața reală. Aceste discuții oferă elevilor o bază de explorare a diferite perspective, a pune la îndoială presupunerile și de a reflecta asupra propriilor convingeri și comportamente. Prin promovarea unui mediu de învățare în care se încurajează dialogul deschis și respectuos, elevii își dezvoltă abilitățile de gândire critică și dobândesc o înțelegere mai nuanțată a problemelor morale complexe. Următoarele strategii ilustrează modul în care elevii pot fi implicați în mod eficient în discuții semnificative care îi provoacă să ia în considerare valorile lor și modul în care acestea se raportează la lumea din jurul lor.

- Integrați discuții despre dileme etice, evenimente actuale și provocări morale pentru a ajuta elevii să analizeze diferite perspective.
- Utilizați întrebările socratice pentru a ghida elevii în evaluarea convingerilor și valorilor lor.
- Încurajați dezbaterile respectuoase în care elevii își pot exprima gândurile, practicând în același timp empatia și deschiderea către alte puncte de vedere.

Sfaturi utile și concrete

Încurajarea elevilor să reflecteze profund asupra valorilor îi ajută să dezvolte raționamentul moral și gândirea independentă.

- **Facilitarea dezbaterilor etice**
  - Prezentați elevilor scenarii din viața reală (de exemplu, „Ce ați face dacă ați vedea pe cineva copiind la un test?”) și lăsați-i să dezbată posibile răspunsuri.
  - Încurajați elevii să vadă multiple perspective și să practice empatia.
- **Utilizarea de întrebări socratice**
  - În loc să oferiți răspunsuri, puneți întrebări deschise, cum ar fi:

- „De ce crezi că onestitatea este importantă?”
- „Poate bunătatea să fie vreodată o slăbiciune?”
- „Ce s-ar întâmpla dacă toată lumea din societate s-ar gândi doar la sine?”

- **Discutarea evenimentelor actuale prin prisma valorilor**
  - Analizați articolele de știri sau problemele sociale prin prisma valorilor precum justiția, echitatea și responsabilitatea.
  - Încurajați elevii să reflecteze asupra modului în care aceste probleme îi afectează pe ei și comunitățile lor.
- **Încurajarea reflecției**
  - Cereți elevilor să țină un jurnal în care să reflecteze asupra dilemelor bazate pe valori cu care s-au confruntat.
  - Folosiți întrebări care să stimuleze reflecția, cum ar fi:
  - „Descrieți o situație în care ați luptat pentru ceea ce era corect.”
  - „Ce valori considerați că sunt cele mai importante pentru un lider?”

Implementarea de activități de învățare bazate pe valori

Implementarea activităților de învățare bazate pe valori este o modalitate dinamică de a integra valorile fundamentale în experiențele cotidiene ale elevilor și de a face aceste valori tangibile. Prin încorporarea activităților care necesită participarea activă a elevilor și reflecția asupra valorilor precum cooperarea, responsabilitatea și respectul, educatorii pot promova o conexiune mai profundă cu aceste valori. Aceste activități practice nu numai că îmbunătățesc înțelegerea conceptelor abstracte de către elevi, dar le oferă și oportunități de a practica și internaliza valorile în moduri semnificative. Următoarele strategii evidențiază activități de învățare bazate pe valori eficiente, care pot inspira elevii să adopte și să trăiască valori importante în viața lor de zi cu zi.

- Concepeți proiecte colaborative care necesită muncă în echipă, responsabilitate și rezolvarea problemelor.

- Alocați exerciții de joc de rol în care elevii trebuie să facă alegeri etice.
- Creați oportunități de învățare prin servicii, cum ar fi proiecte comunitare, pentru a consolida valori precum compasiunea și responsabilitatea socială.

Sfaturi utile și concrete

Implicarea elevilor în activități care consolidează valorile îi ajută să internalizeze aceste lecții.

- **Proiecte colaborative**
  - Alocați proiecte de grup care necesită muncă în echipă, răbdare și responsabilitate comună.
  - Rotația rolurilor de lider pentru a învăța echitatea și cooperarea.
- **Oportunități de învățare prin serviciu**
  - Organizați proiecte de prestări servicii în cadrul clasei, cum ar fi vizitarea azilelor de bătrâni, organizarea de campanii de reciclare sau scrierea unor scrisori pacienților din spitale.
  - Încurajați elevii să reflecteze asupra modului în care acțiunile lor fac diferența.
- **Jocuri de rol și simulări**
  - Folosiți exerciții de joc de rol în care elevii trebuie să ia decizii etice (de exemplu, să fie mediatori într-un conflict).
  - Simulați scenarii istorice sau din viața reală în care elevii trebuie să ia decizii bazate pe valori.
- **Jocuri de educare a caracterului**
  - Utilizați activități precum „Jocul de mimare a valorilor” sau „Carduri cu dileme morale”.
  - Încurajați elevii să creeze propriile dileme etice și să discute posibile soluții.

Consolidarea comportamentul pozitiv prin încurajare

Consolidarea comportamentului pozitiv prin încurajare este o strategie excelentă pentru promovarea practicării consecvente a valorilor în sala de clasă. Recunoscând și lăudând elevii atunci când demonstrează valori precum bunătatea, responsabilitatea și respectul, profesorii contribuie la consolidarea acestor comportamente și îi motivează pe elevi să continue să le pună în practică. Încurajarea nu numai că sporește stima de sine a elevilor, dar creează și un mediu pozitiv și favorabil în sala de clasă, în care valorile sunt celebrate și respectate. Următoarele strategii prezintă modul în care educatorii pot utiliza în mod eficient încurajarea pentru a consolida comportamentul pozitiv și a crea o cultură a respectului și integrității în sala de clasă.

- Recunoașteți și lăudați elevii atunci când demonstrează valori fundamentale în interacțiunile și munca lor.
- Oferiți feedback constructiv care leagă acțiunile lor de valori mai largi, ajutându-i să vadă imaginea de ansamblu.
- Folosiți tehnici de motivare intrinsecă, cum ar fi ajutarea elevilor să reflecteze asupra modului în care valorile lor le modelează identitatea și obiectivele viitoare.

Sfaturi utile și concrete

Recunoașterea și consolidarea acțiunilor bazate pe valori întărește angajamentul elevilor față de un comportament etic.

- **Folosirea laudelor specifice**
  - În loc de complimente generale, oferiți laude specifice: „Am observat cum l-ai ajutat pe colegul tău când se chinuia cu tema. Asta demonstrează o mare bunătate și spirit de echipă!”
- **Crearea unui sistem de recompense în clasă axat pe valori**
  - În loc să recompensezi doar performanțele academice, recunoaște meritele elevilor pentru demonstrarea valorilor.
  - Implementați „Insigne pentru valori”, prin care elevii câștigă insigne pentru

acte de integritate, bunătate, perseverență și respect .

- **Încurajarea recunoașterii colegilor**
  - Permiteți elevilor să-și nominalizeze colegii pentru realizări bazate pe valori.
  - Creați un panou de afișaj „Valorile în prim-plan" care să evidențieze comportamentele pozitive.
- **Oferirea de feedback constructiv**
  - Când abordați un comportament necorespunzător, conectați feedback-ul la valori: în loc să spuneți „Nu întrerupeți", spuneți „Este important să îi ascultăm pe ceilalți, deoarece respectul este o valoare cheie în sala noastră de clasă".

A fi model și mentor

A fi un model și un mentor este una dintre cele mai influente strategii pentru predarea valorilor, deoarece elevii învață adesea cel mai bine prin observare și imitare. Când profesorii întruchipează valorile pe care doresc să le insufle – precum onestitatea, empatia și perseverența – ei oferă un exemplu viu pe care elevii îl pot urma. Acest lucru nu numai că întărește importanța acestor valori, dar îi ajută și pe elevi să înțeleagă cum le pot aplica în propria viață. Următoarele strategii se concentrează pe modul în care profesorii pot da exemplu, devenind mentori care inspiră elevii prin acțiunile, cuvintele și relațiile pe care le construiesc în sala de clasă.

- Demonstrați integritate, bunătate și dragoste pentru învățare în interacțiunile dvs. zilnice.
- Creați relații solide cu elevii, arătându-le că valorile nu sunt doar concepte abstracte, ci calități esențiale pentru succes.
- Încurajați auto-reflecția, ajutând elevii să-și dezvolte propria busolă morală, în loc să urmeze pur și simplu regulile.

Sfaturi utile și concrete:

Elevii învață mai mult observând profesorii decât ascultând ce li se spune să facă. Profesorii ar trebui să demonstreze în mod activ valorile pe care doresc să le insufle.

- **Exemplificarea integrității și corectitudinii**
  - Respectați-vă promisiunile și recunoașteți când greșiți.
  - Tratați toți elevii cu corectitudine și evitați favoritismul.
- **Demonstrarea de gândire orientată spre creștere**
  - Dați dovadă de reziliență în fața provocărilor, învățându-i pe elevi că greșelile fac parte din procesul de învățare.
  - Împărtășiți povești despre momentele în care ați depășit obstacole prin perseverență și muncă asiduă.
- **Încurajarea auto reflecției și dezvoltării personale**
  - Ghidați elevii în stabilirea obiectivelor personale legate de valori.
  - Rugați elevii să-și evalueze propriul comportament și modul în care acesta se aliniază valorilor lor.
- **Construirea de relații semnificative**
  - Arătați-le elevilor că vă pasă de ei dincolo de aspectul academic.
  - Oferiți îndrumare și consiliere atunci când se confruntă cu dileme personale sau etice.

Concentrându-se pe acești pași, elevii nu doar învață valori în teorie, ci le pun în practică în moduri semnificative la școală și în viață. Predarea valorilor nu înseamnă reguli fixe, ci înseamnă să îi ajuți pe elevi să gândească critic, să își construiască o busolă morală și să facă alegeri etice. Când valorile sunt insuflate în predarea și activitățile zilnice, educatorii formează indivizi responsabili și plini de compasiune, care contribuie pozitiv la societate.

În concluzie, prin integrarea acestor strategii atât în mediul școlar, cât și în cel familial, profesorii și părinții colaborează pentru a crea o bază solidă pentru dezvoltarea morală. Aceste metode încurajează gândirea critică, empatia și reflecția, ajutând elevii să internalizeze valori importante care le vor ghida deciziile și acțiunile de-a lungul vieții.

4.3. Strategii practice pentru părinți în vederea educării prin valori

În dezvoltarea unui copil, familia joacă un rol fundamental, nu numai în satisfacerea nevoilor emoționale și fizice, ci și în cultivarea unei busole interne puternice. Cu mult înainte ca valori precum respectul, corectitudinea, empatia și responsabilitatea să fie discutate în mod formal la școală, ele sunt experimentate în viața de zi cu zi acasă. Copiii absorb valorile observând modul în care părinții lor răspund la provocări, tratează pe ceilalți, gestionează emoțiile și vorbesc despre lumea din jurul lor.

Părinții sunt primii și cei mai durabili educatori ai unui copil. **Climatul emoțional de acasă,** modul în care sunt rezolvate conflictele, modul în care se manifestă bunătatea, modul în care sunt tratate greșelile, are un impact durabil asupra înțelegerii copilului despre bine și rău. Educația valorilor în familie nu înseamnă perfecțiune, ci consecvență, prezență și autenticitate.

Această secțiune oferă strategii practice, bazate pe cercetări, pentru a sprijini părinții în cultivarea valorilor acasă:

- **Modelarea unui comportament** care se aliniază valorilor pe care doriți să le transmiteți;
- **Crearea unui spațiu pentru conversație și reflecție**, chiar și în momentele obișnuite;
- **Încurajarea exprimării emoționale și a raționamentului moral**, pentru a ajuta copiii să înțeleagă nu doar ce este corect, ci și de ce este important;
- **Celebrarea acțiunilor cotidiene** care reflectă valorile, consolidându-le prin laude semnificative.

La fel cum școlile urmăresc să creeze o cultură bazată pe valori în sala de clasă, familiile sunt încurajate să facă același lucru acasă. Când aceste medii sunt aliniate, copiii primesc un **mesaj clar și coerent** despre ce înseamnă să fii o persoană responsabilă, grijulie și etică. Mai mult, impactul acestei abordări depășește cadrul individual al copilului. O educație bazată pe valori contribuie la formarea modului în care copiii

interacționează cu frații și surorile, cu colegii și, în cele din urmă, cu comunitățile din care fac parte. În acest fel, părinții nu numai că susțin dezvoltarea personală a copilului lor, ci contribuie și la formarea unei societăți mai respectuoase, mai incluzive și mai empatică.

Împreună, profesorii și părinții formează un parteneriat **puternic**, care ajută copiii să crească cu încredere, caracter și o înțelegere profundă a locului lor în lume.

Strategii pentru modelarea valorilor acasă

„Copiii învață mai mult din ceea ce ești decât din ceea ce îi înveți.” – W.E.B. Du Bois

Una dintre cele mai puternice modalități prin care copiii învață valorile este observarea comportamentului părinților lor în viața de zi cu zi. Așa cum subliniază Daniel J. Siegel, creierul în dezvoltare este modelat prin *experiențe relaționale*, ceea ce înseamnă că modul în care părinții răspund la provocări, gestionează emoțiile și tratează pe ceilalți rămâne profund imprimat în dezvoltarea emoțională și morală a copiilor lor.

Modelarea valorilor acasă înseamnă mai mult decât a le spune copiilor ce este corect; înseamnă **a trăi aceste valori în mod consecvent**. Când părinții dau dovadă de onestitate în situații dificile, arată empatie în conflicte sau practică respectul în dezacorduri, ei oferă copiilor lor un exemplu viu al modului în care aceste valori se manifestă în acțiune. Potrivit lui Faber și Mazlish, „ceea ce fac părinții contează mult mai mult decât ceea ce spun”, mai ales când vine vorba de construirea încrederii și a înțelegerii morale.

Sfaturi utile și practice

Iată câteva strategii practice pentru a ajuta părinții **să modeleze** în mod intenționat **valori precum bunătatea, responsabilitatea și integritatea** prin comportamentul lor:

- Reflectați asupra propriilor reacții și obiceiuri emoționale.
- Faceți valorile vizibile „denumindu-le” în momentele din viața reală,

- Arătați vulnerabilitatea și responsabilitatea (de exemplu, să-și ceară scuze când greșesc)
- Creați o atmosferă consistentă acasă, în care valorile sunt practicate, nu predicate.
- Mai multe dintre *strategiile generale pentru predarea educației valorilor* – concepute inițial pentru educatori – pot fi ușor adaptate mediului familial pentru a sprijini modelul parental. De exemplu:
  - Folosirea parabolelor, citatelor și poeziilor poate fi împărtășită în timpul poveștilor sau reflectată în timpul meselor.
  - Jocul de rol poate fi folosit acasă pentru a explora modul de reacție la conflictele cu colegii sau frații.
  - Dilemele morale și exercițiile de clarificare a valorilor pot deveni parte a conversațiilor obișnuite, ajutând copiii să reflecteze asupra convingerilor și comportamentului lor.
  - Șederea în tăcere și vizualizarea ghidată pot fi practicate ca ritualuri de calmare înainte de culcare.

După cum observă Alfie Kohn, scopul nu este ascultarea oarbă, ci educarea unui copil care **înțelege „de ce" din spatele acțiunilor etice**. Când părinții modelează valorile în mod autentic — fără condiții sau presiune de performanță — ei le oferă copiilor cel mai important instrument pentru a deveni adulți cu principii morale solide: **o busolă coerentă a vieții.**

Aprecierea comportamentul bazat pe valori

Recunoașterea acțiunilor pozitive ale unui copil este mai mult decât o încurajare, este o modalitate de a consolida identitatea. Când aprecierea este legată de valori specifice, copiii nu numai că se simt apreciați, dar încep să înțeleagă semnificația din spatele alegerilor lor. În loc de o aprobare generală („Bravo!"), lauda specifică („Ai fost

foarte răbdător când fratele tău era supărat – asta arată empatie") îi ajută pe copii să internalizeze legătura dintre comportament și valori.

Sfaturi utile și concrete

Bazându-se pe ideile de *mentalitate de creștere* (Dweck), *dezvoltarea identității morale* (Kohn) și *parentingul emoțional inteligent* (Siegel), părinții ar trebui să se concentreze pe:

- Recunoașterea importanței procesului, nu a perfecțiunii;
- Evidențierea valorilor precum onestitatea, cooperarea, bunătatea sau perseverența;
- Încurajarea copiilor să recunoască și să celebreze valorile din ei înșiși și din ceilalți;
- Utilizarea ritualurilor familiale (de exemplu, „borcane cu bunătate", punerea în evidență săptămânală a valorilor) pentru a consolida ceea ce contează cel mai mult;
- Utilizați următoarele strategii generale pentru educația valorilor:
  - **Folosiți anecdote** - povești scurte, din viața reală, pentru a evidenția și consolida valorile pe care le-a demonstrat copilul dumneavoastră.
  - **Folosiți citate, proverbe și poezii** - împărtășiți citate inspiratoare sau zicale preferate ale familiei care afirmă valorile pe care le afișează copilul dumneavoastră. Acest lucru îi ajută pe copii să-și lege acțiunile de mesaje universale.
  - **Încurajați momente de reflecție în familie** - Rezervați un moment în timpul săptămânii în care toată lumea să reflecteze asupra unui act de bunătate pe care l-a văzut sau l-a făcut.
  - **Oferiți experiențe vizuale** - Creați un panou „Valori în acțiune", pe care copilul poate posta desene, fotografii sau note scurte care descriu momente în care el sau alții au dat dovadă de onestitate, empatie sau respect.
  - **Organizați activități în familie** - Lucrați împreună la mici proiecte de familie (de exemplu, ajutați un vecin, organizați jucăriile pentru donații) și

folosiți experiența pentru a lăuda munca în echipă, generozitatea sau perseverența. Când aprecierea este oferită într-un context împărtășit, aceasta capătă un sens mai profund și rămâne mai bine întipărită în memorie.

- **Folosiți întrebări** - După ce ați lăudat un comportament bazat pe valori, continuați cu o întrebare blândă care aprofundează reflecția: „Cum te-ai simțit când ...?" sau „Ce te-a determinat să alegi să ... chiar dacă a fost greu?"

Laudele semnificative sunt o oglindă puternică: ele reflectă copiilor o imagine a ceea ce devin. Când comportamentul bazat pe valori este observat și numit în mod constant, copiii încep să se vadă pe sine *ca fiind amabili*, *corecți*, responsabili - nu doar ca pe cineva care acționează ocazional în acest fel.

Conversații regulate în familie despre valori

Valorile se învață cel mai bine prin conversație, nu doar prin instruire. Copiii dezvoltă o înțelegere mai profundă a valorilor precum empatia, corectitudinea și responsabilitatea atunci când aceste idei sunt discutate în mod natural și semnificativ. Cele mai puternice momente nu apar din lecțiile pregătite dinainte, ci din conversațiile simple ale fiecărei zile, la masă, în drum spre școală sau la ora de somn. Modul în care întrebăm și ascultăm în aceste momente dezvăluie valorile care ne unesc ca familie.

Când familiile discută în mod regulat despre ceea ce contează, ele transmit un mesaj puternic: **valorile nu sunt idealuri abstracte, ci principii călăuzitoare pentru modul în care trăim, relaționăm și creștem**. Aceste conversații ajută copiii să-și clarifice propriile convingeri, să învețe să vadă perspective diferite și să se simtă susținuți în înțelegerea lumii din jurul lor.

Sfaturi utile și concrete

Bazându-se pe conceptul lui Daniel J. Siegel de „mindsight" și pe tehnicile lui Faber & Mazlish pentru o comunicare armonioasă din punct de vedere emoțional, părinții pot:

- Invita copiii să reflecteze asupra zilei lor prin întrebări orientate către valori (de exemplu, „Ce lucru curajos ai făcut astăzi?”),
- Asculta cu empatie și fără a judeca, astfel încât copiii să se simtă în siguranță să-și exprime gândurile și dilemele,
- Dați exemplu de vulnerabilitate împărtășind propriile provocări, greșeli și lecții învățate,
- Să stabilească un ritm familial care să prioritizeze dialogul în detrimentul instrucțiunilor.
- Utilizați următoarele strategii generale pentru educația valorilor:
    - **Anecdotes:** Împărtășiți povești scurte din viața reală care reflectă valori precum bunătatea, onestitatea sau curajul, pentru a face ideile abstracte personale și ușor de înțeles.
    - **Proverbe/Citate:** Folosiți zicale simple sau citate inspiratoare ca puncte de pornire pentru conversație (de exemplu, „Ce înseamnă pentru tine «Tratează-i pe ceilalți așa cum vrei să fii tratat»?”).
    - **Întrebări deschise:** Puneți întrebări precum „Ce te-a făcut să te simți mândru astăzi?” sau „Care a fost cea mai dificilă alegere pe care ai făcut-o astăzi?” pentru a încuraja reflecția.
    - **Discuție:** Transformați momentele cotidiene, cum ar fi cina sau călătoriile cu mașina, în conversații relaxate despre ceea ce contează. Lăsați copiii să împărtășească liber, fără presiune.
    - **Clarificarea valorilor:** Folosiți întrebări simple de tipul „Ai prefera să...?” sau jocuri de clasificare a valorilor pentru a ajuta copiii să identifice în ce cred și de ce.
    - **Experiențe vizuale:** Creați un panou familial „Valorile săptămânii” cu desene, note sau imagini care reflectă momente de empatie, corectitudine sau muncă în echipă.
    - **Reflecție ghidată:** Începeți conversațiile cu un moment de calm sau o pauză liniștită pentru a ajuta copiii să devină mai prezenți și mai deschiși emoțional.

Valorile nu pot fi pur și simplu transmise, ele trebuie construite împreună prin relații și experiențe. Conversațiile regulate despre valori oferă copiilor ocazia de a gândi critic, de a pune întrebări și de a-și forma propria voce etică. În timp, aceste discuții devin parte a culturii familiei, ajutând copiii să devină indivizi atenți, cu principii și compasiune.

Încurajarea gândirii critice

Una dintre cele mai eficiente modalități de a ajuta copiii să înțeleagă valorile este să îi încurajați să se gândească la ele – în mod deschis, critic și reflexiv. În loc să le spună pur și simplu copiilor ce este bine sau rău, părinții îi pot îndruma să exploreze valorile prin dialog și întrebări bine gândite. Acest lucru nu numai că dezvoltă înțelegerea morală, dar și consolidează dezvoltarea cognitivă și emoțională.

Gândirea critică începe cu punerea întrebărilor potrivite, **deschise, reflexive și legate de experiențe reale**. Întrebări precum „Cum au arătat bunătatea acțiunile tale de astăzi?” sau „Ce putem face pentru a ne asigura că toată lumea se simte inclusă?” îi determină pe copii să se oprească, să ia în considerare perspectivele celorlalți și să facă legături între valori și acțiuni.

Sfaturi utile și concrete

Inspirându-se din accentul pus pe integrarea creierului, din pledoaria pentru autonomie și căutarea sensului, părinții ar trebui:

- Să încurajeze **auto-reflecția și raționamentul moral**;
- Să cultive **empatia**, ajutând copiii să recunoască impactul alegerilor lor;
- Să dezvolte **gândirea independentă**, mai degrabă decât ascultarea oarbă;
- Să creeze spațiu pentru ca copiii să-și **exprime îndoielile**, ideile și emoțiile.
- Utilizați următoarele strategii generale pentru educația valorilor
    - **Dileme morale**: folosiți scenarii cotidiene de tipul „Ce ai face dacă...?” pentru a stimula reflecția etică.
    - **Întrebări deschise**: întrebați „De ce crezi că s-a întâmplat asta?” pentru

a dezvolta raționamentul.

- **Discuție**: Transformați mesele în discuții informale despre valori, fără a fi nevoie de prelegeri.
- **Povești și articole**: Citiți împreună și întrebați: „Ce valoare este prezentată aici?”
- **Proverbe/Citate**: Folosiți zicale scurte pentru a iniția conversații.

Părinții sunt încurajați să transforme momentele cotidiene, discuțiile de după școală, discuțiile înainte de culcare sau momentele de conflict, în oportunități de reflecție bazată pe valori. Aceste conversații nu îi învață pe copii ce să gândească, ci *cum* să gândească în concordanță cu convingerile și emoțiile lor în dezvoltare. Făcând din punerea de întrebări o practică obișnuită, părinții cresc copii care nu numai că sunt conștienți de valori, dar care le pot aplica și în mod gândit, respectuos și cu încredere într-o lume complexă.

4.4. Provocări și soluții în abordarea valorilor în școli și familii

Predarea valorilor este un proces dinamic și continuu, modelat nu numai de viața de familie, ci și de ceea ce copiii observă și experimentează la școală și cu colegii. Deși părinții și educatorii împărtășesc adesea obiectivul de a crește indivizi respectuoși, empatic și responsabili, călătoria este rareori lipsită de provocări. Diferențele de mediu, așteptări și chiar interpretări ale valorilor pot provoca confuzie sau inconsecvență pentru copil.

Acest capitol evidențiază unele dintre cele **mai frecvente provocări** întâlnite în educația valorilor în mediul familial și școlar și oferă **soluții** practice care promovează alinierea, reziliența și înțelegerea reciprocă.

PROVOCARE 1: Valori contradictorii între acasă și școală

Copiii pot deveni confuzi sau frustrați atunci când valorile promovate la școală (de exemplu, independența, competitivitatea) par să fie în contradicție cu cele accentuate acasă (de exemplu, ascultarea, cooperarea). Aceste diferențe pot duce la semnale contradictorii și tensiuni interne, mai ales atunci când așteptările nu sunt comunicate sau întărite în mod clar.

Soluții pentru părinți:

✓ *Reflectarea asupra valorilor familiei:*

Luați-vă timp pentru a identifica cele mai importante 3-5 valori pe care le promovați și să le accentuați în mod constant acasă (de exemplu, onestitatea, empatia, responsabilitatea). Notați-le și discutați despre ele cu copiii dumneavoastră.

✓ *Conștientizarea a ceea ce întăriți:*

Luați în considerare comportamentele pe care le lăudați, le ignorați sau le corectați. Aceste alegeri zilnice transmit copiilor mesaje puternice despre ceea ce contează cu adevărat în cultura familiei voastre.

✓ *Inițierea unui dialog cu profesorii:*

Contactați educatorii copilului dumneavoastră și întrebați-i: *„Ce valori promovați în clasă?”* Împărtășiți valorile familiei dumneavoastră pentru a găsi o aliniere și a evita mesajele contradictorii.

✓ *Învățarea flexibilității și contextului:*

Ajutați-vă copilul să înțeleagă că valorile pot părea diferite în diverse contexte. Spuneți: *„Acasă, apreciem reflecția în liniște; la școală, ești încurajat să vorbești. Ambele sunt importante.”*

Soluții pentru profesori:

✓ *Împărtășirea valorilor fundamentale ale școlii cu familiile:*

Includeți obiectivele legate de valori în buletinele informative, în ședințele cu părinții sau pe site-urile școlii, astfel încât familiile să știe ce reprezintă școala.

✓ *Invitarea părinților să participe la discuții despre valori:*

Întrebați familiile despre valorile pe care le promovează acasă, în special în cadrul conferințelor de la începutul anului. Acest lucru ajută la identificarea punctelor comune și la anticiparea diferențelor încă din faza incipientă.

✓ *Recunoașterea și respectarea diferențelor culturale:*

Fiți conștienți de faptul că familiile pot pune accentul pe valori diferite din cauza culturii, tradiției sau religiei. Abordați aceste aspecte cu curiozitate și deschidere, mai degrabă decât cu prejudecăți.

✓ *Evidențierea punctelelor comune:*

Chiar și atunci când valorile diferă în ceea ce privește accentul pus pe ele (de exemplu, autonomia vs. respectul), căutați valori comune care pot servi drept punți de legătură, cum ar fi bunătatea, siguranța sau corectitudinea.

✓ *Oferirea unor explicații clare cu privire la așteptările din sala de clasă:*

Când apar conflicte, explicați părinților *de ce* anumite comportamente sunt încurajate la școală și cum acestea susțin dezvoltarea elevilor.

PROVOCARE 2: Conflicte de valori între colegi

Pe măsură ce copiii cresc, colegii lor devin din ce în ce mai influenți. Când un copil întâlnește prieteni cu valori diferite sau conflictuale, cum ar fi cei care își bat joc de alții, mint sau se comportă lipsit de respect, acest lucru poate crea tensiuni interne. Ei pot simți presiunea de a adopta comportamente care contrazic ceea ce au fost învățați acasă sau la școală, doar pentru a se integra sau pentru a evita respingerea.

✓ *Discutarea deschisă despre influența colegilor:*

Normalizați discuțiile despre presiunea colegilor. Spuneți lucruri precum: *„Se întâmplă ca prietenii să facă alegeri diferite de ale noastre, ceea ce contează este să rămâi autentic și să nu te abați de la cine ești cu adevărat.”.*

✓ *Folosirea acasă a jocului de rol:*

Jucați dileme comune ale colegilor (de exemplu, asistarea la tachinări, a fi rugat să mintă). Lăsați-vă copilul să exerseze cum ar putea răspunde cu empatie, onestitate sau curaj.

✓ *Învățarea respectului față de diferențe:*

Ajutați copiii să înțeleagă că nu toată lumea împărtășește aceleași valori și că asta este în regulă. Încurajarea să asculte fără a judeca și să răspundă cu bunătate.

✓ *Împuternicirea prin povești:*

Citiți sau vizionați povești adecvate vârstei, care includ conflicte de valori între personaje. Stimula reflecția prin întrebări precum: *„Tu ce ai fi făcut?”* sau *„A fost corect?”*

✓ *Încurajarea prieteniilor bazate pe valori comune:*

Sprijinirea copilul în construirea de prietenii cu colegi care dau dovadă de bunătate, cooperare și integritate. Relațiile pozitive cu colegii întăresc valorile.

Soluții pentru profesori:

✓ *Promovarea unei culturi a incluziunii și respectului în clasă:*

Stabiliți reguli de clasă care să celebreze diversitatea de opinii, să promoveze dialogul respectuos și să descurajeze batjocura sau excluderea.

✓ *Învățarea în mod explicit abilități sociale și emoționale*

Folosiți lecțiile sau cercul pentru a explora empatia, corectitudinea și rezolvarea conflictelor. Învățați expresii precum *„Simt că...”*, *„Am nevoie de...”* și *„Putem găsi o soluție?”.*

✓ *Folosirea scenariilor reale din viața de zi cu zi:*

Prezentați situații ipotetice în care elevii trebuie să aleagă cum să răspundă la presiunea colegilor sau la comportamentul neetic. Discutați posibilele rezultate și strategiile respectuoase.

✓ *Intervenția în mod constructiv în timpul conflictelor:*

Când apar probleme între colegi, îndrumați elevii să reflecteze asupra valorilor în joc, în loc să pedepsească pur și simplu comportamentul. Întrebați: *„Ce valoare a lipsit aici? Cum putem face mai bine data viitoare?”*

✓ *Încurajarea inițiativelor conduse de elevi:*

Creați oportunități pentru ca elevii să se recunoască reciproc pentru valorile pozitive pe care le manifestă, cum ar fi premiul „Campionul valorilor” sau nominalizările colegilor.

Sfat: Copiii se vor confrunta cu conflicte de valori – este inevitabil. Ceea ce contează cel mai mult este ca ei să fie echipați cu vocabularul emoțional, să aibă încrederea și instrumentele de reflecție necesare pentru a naviga prin acele momente cu integritate și bunătate.

PROVOCARE 3: Predarea valorilor complexe/dificile

Unele valori, precum onestitatea, corectitudinea sau responsabilitatea, sunt dificil de înțeles și de practicat în mod consecvent de către copii. Aceste valori implică adesea luarea unor decizii dificile, recunoașterea greșelilor sau acceptarea consecințelor, ceea ce poate fi inconfortabil din punct de vedere emoțional. Atât familia, cât și școala joacă un rol esențial în a-i ajuta pe copii să înțeleagă nu doar *ce* este corect, ci și *de* ce este important.

Soluții pentru părinți:

✓ *Folosirea exemplelor din viața reală acasă:*

Evidențiați momente cotidiene pentru a sublinia valorile în acțiune (de exemplu, „Am returnat restul în plus pentru că onestitatea contează").

✓ *Sinceritate în legătură cu propriile greșeli:*

Dați exemplu de responsabilitate spunând lucruri precum: *„Mi-am pierdut cumpătul și nu a fost corect. Îmi pare rău".* Acest lucru îi învață să repare greșelile și să-și asume responsabilitatea.

✓ *Descompunerea valorilor complexe în pași adecvați vârstei:*

De exemplu, corectitudinea poate începe cu împărțirea unei jucării sau cu așteptarea rândului. Lăudați aceste semne timpurii de creștere morală.

✓ *Crearea rutină „Valoarea săptămânii":*

Alegeți o valoare (de exemplu, onestitatea) și explorați-o prin povești, conversații sau situații din viața reală. Întrebați: *„Când a fost greu să fii onest săptămâna aceasta?"*

✓ *Laudarea efortul, nu doar rezultatele:*

Consolidați valoarea din spatele acțiunii: *„Ai spus adevărul chiar dacă a fost greu – asta demonstrează integritate."*

Soluții pentru profesori:

✓ *Folosirea unor dileme morale în discuțiile din clasă:*

Prezentați scenarii realiste în care nicio opțiune nu este perfectă și rugați elevii să le analizeze. Discutați consecințele și valorile concurente.

✓ *Încorporarea valorilor în subiectele din programa școlară:*

Conectați valorile la literatură, istorie sau știință. De exemplu, explorați echitatea în mișcările pentru drepturi civile sau onestitatea în cercetarea științifică.

✓ *Crearea oportunităților de a pune în practică valorile:*

Atribuiți roluri rotative în clasă (de exemplu, monitorul echității, verificatorul onestității) pentru a le oferi elevilor posibilitatea de a practica valorile într-un mod structurat.

✓ *Sărbătorirea publică a alegerile etice:*

Recunoașteți când un elev recunoaște o greșeală, își cere scuze sau acționează corect. Evidențiați valoarea în fața celorlalți: *„A fost o soluție foarte corectă — mulțumesc.”*

✓ *Acordarea timpului pentru reflecție:*

Folosiți jurnale, bilete de ieșire sau momente de liniște pentru a le permite elevilor să se gândească la situații recente în care au trebuit să ia o decizie dificilă sau să facă ceea ce era corect.

PROVOCĂRI ÎN PREDAREA VALORILOR

VALORI CONTRADICTORII ÎNTRE FAMILIE ȘI ȘCOALĂ

- Reflectați asupra valorilor familiei
- Deschideți un dialog cu profesorii
- Cultivați flexibilitatea și înțelegerea contextului
- Recunoașteți diferențele culturale

CONFLICTE ÎNTRE VALORILE COPIILOR

- Discutați deschis despre influența grupului de prieteni
- Folosiți acasă jocuri de rol
- Încurajați prin povești și exemple
- Promovați o cultură incluzivă în clasă

PREDAREA VALORILOR COMPLEXE

- Fiți un model de onestitate și responsabilitate
- Lăudați efortul legat de o valoare
- Folosiți dileme morale în clasă
- Oferiți timp pentru reflecție

IDEE ESENȚIALĂ

Conflictele de valori sunt firești, învățați copiii să le recunoască și să răspundă cu integritate.

Întrebări de reflecție pentru educatori și părinți

1. *În ce fel valorile predate în sala de clasă sau acasă diferă de cele promovate în alte medii? Cum puteți aborda cu respect aceste diferențe?*
2. *Cum îi sprijiniți în prezent pe copii în gestionarea presiunii colegilor și a conflictelor de valori? Ce strategii ați putea consolida sau introduce?*
3. *Cu ce valori se luptă cel mai mult elevii dvs.? De ce credeți că se întâmplă acest lucru și cum răspundeți?*
4. *Cum modelați valorile pe care vă așteptați ca copiii să le învețe? Există situații recente în care acțiunile dvs. au întărit sau contrazis aceste valori?*
5. *Ce metode folosiți (sau ați putea folosi) pentru a reflecta împreună cu copiii asupra alegerilor etice cu care s-au confruntat și ce ați învățat din răspunsurile lor?*

4.5. Împreună pentru copii: părinți și profesori uniți prin valori

În formarea caracterului unui copil, puține forțe sunt la fel de influente ca valorile modelate și consolidate acasă și la școală. Cu toate acestea, prea des, părinții și profesorii acționează în paralel, în loc să colaboreze, pierzând astfel ocazii valoroase de a-și consolida reciproc eforturile. Această secțiune explorează modul în care colaborarea dintre familii și educatori poate crea un mediu consistent și favorabil, în care valori precum respectul, empatia, responsabilitatea și integritatea nu sunt doar predate, ci și trăite. Când adulții se unesc în jurul unor principii comune, copiii dobândesc claritatea, încrederea și îndrumarea de care au nevoie pentru a se dezvolta din punct de vedere academic, social și moral.

Când și cum părinții și profesorii ar trebui să comunice între ei

Când să comunice:

- La începutul anului, pentru a se alinia la valorile comune.
- Când apar probleme comportamentale sau legate de colegi care implică valori conflictuale.
- După succese sau provocări notabile bazate pe valori (de exemplu, spunerea adevărului, rezolvarea unui conflict).
- Când părinții observă schimbări în raționamentul moral sau comportamentul social al copilului lor.
- Când copilul pare confuz în legătură cu așteptările diferite de la școală și de acasă.

Cum pot părinții iniția un dialog deschis cu profesorii

1. **Începerea anul** cu o conversație despre valori

Întrebați profesorul: *„Ce valori sunt accentuate în clasa dumneavoastră?”* Împărtășiți valorile pe care le prioritizați acasă.

2. **Participarea la ședințele cu părinții** cu un scop precis

Nu vă concentrați doar pe aspectele academice, întrebați cum se comportă copilul dumneavoastră din punct de vedere social și moral: *„Este amabil cu ceilalți? Dă dovadă de responsabilitate?”*

3. **Împărtășirea contextul familial**

Informați profesorii despre orice credințe, obiceiuri sau valori importante care vă ghidează în creșterea copiilor. Acest lucru îi ajută să vă înțeleagă mai bine copilul.

4. **Comunicarea regulată, nu doar în situații de criză**

Trimiteți un mesaj când copilul dumneavoastră împărtășește ceva pozitiv despre valorile școlare. Și profesorii apreciază încurajările.

5. **Urmărirea comportamentelor specifice**

Dacă copilul dumneavoastră s-a confruntat cu o dilemă morală sau un conflict, întrebați profesorul cum a fost abordată situația și cum puteți oferi sprijin acasă.

6. **Participarea la inițiativele școlare privind valorile**

Oferiți-vă voluntar pentru proiecte, săptămâni dedicate valorilor sau activități în clasă care promovează empatia, incluziunea și cooperarea.

Cum pot profesorii să comunice cu părinții

1. **Împărtășirea din timp a planului de valori al clasei**

În buletine informative sau întâlniri de bun venit, prezentați valorile care sunt practicate în clasă și modul în care acestea sunt consolidate zilnic.

2. **Invitarea părinților să creeze împreună valori comune**

Rugați familiile să trimită 2-3 valori importante pentru ele. Căutați suprapuneri și evidențiați-le în activitățile școlare.

3. **Folosirea rapoartelor de comportament pozitiv**

În loc să raportați doar problemele, împărtășiți note scurte atunci când un copil dă dovadă de bunătate, onestitate sau responsabilitate.

4. **Motivarea„de ce” există regulile**

Dacă o familie pune la îndoială o politică sau o măsură disciplinară, explicați-i cum se leagă aceasta de valori mai importante, precum corectitudinea sau siguranța.

5. **Oferea de subiecte de conversație pentru acasă**

Sugerați întrebări precum *„Care este un gest amabil pe care l-ați observat astăzi?”* sau *„Când a fost dificil să fiți sincer?”* în buletinele informative ale clasei sau în dosarele cu teme pentru acasă.

6. **Respectarea diversității culturale și a valorilor**

Întrebați părinții: *„Există valori sau tradiții familiale de care ar trebui să fim conștienți pentru a vă sprijini mai bine copilul.”*

Reflecții finale: Educația prin valori – un drum comun

Pe măsură ce acest ghid se apropie de final, un adevăr rămâne clar: educația valorilor nu este un plus, ci esența învățării semnificative. De-a lungul acestor pagini, am explorat modul în care valori precum respectul, empatia, onestitatea și responsabilitatea modelează nu numai parcursul academic al unui copil, ci și identitatea, relațiile și viziunea sa asupra lumii. Aceste valori nu sunt predate izolat, ci sunt modelate, practicate și trăite.

O responsabilitate comună

Educația eficientă în materie de valori nu este un model universal valabil. Ea necesită colaborarea între educatori și familii, bazată pe respect reciproc și sensibilitate culturală. Părinții aduc tradiții, credințe și experiențe de viață bogate; școlile oferă structură, comunitate și perspectivă. Atunci când sunt aliniate, aceste două medii oferă copiilor claritatea și consecvența de care au nevoie pentru a deveni indivizi etici și încrezători.

Acceptarea provocărilor

Bineînțeles, există provocări – așteptări contradictorii, influențe ale colegilor și alegeri morale dificile pot crea tensiuni. Dar aceste provocări nu sunt bariere; ele sunt oportunități pentru dialog, reflecție și creștere. Acest ghid a prezentat instrumente și strategii, de la ședereа în tăcere și povestirea de povești până la discuții despre dileme și clarificarea valorilor, pentru a ajuta adulții să navigheze prin aceste complexități cu atenție și grijă.

Parteneriatul – un parcurs împreună

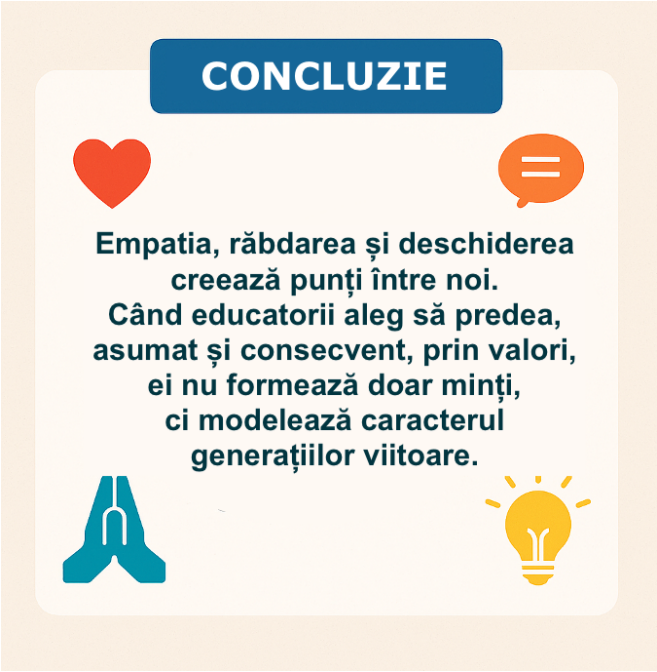
Adevărata educație a valorilor este posibilă numai atunci când școlile și familiile colaborează ca parteneri. Comunicarea deschisă, obiectivele comune și disponibilitatea de a asculta dincolo de diferențe sunt esențiale. Copiii beneficiază cel mai mult atunci când adulții din viața lor formează un front comun, consolidând valori comune precum bunătatea, corectitudinea și integritatea în ambele medii. Consecvența aduce sentimentul de siguranță și deschide calea către curajul moral.

O notă pentru educatori

Către toți educatorii adulți: știți că influența voastră depășește cu mult materia pe care o predați. Fiecare cuvânt, gest și decizie comunică ceea ce apreciați. Fiți răbdători, creșterea necesită timp. Fiți curajoși, voi stabiliți standardul pentru comportamentul etic. Fiți curioși, învățați de la elevii voștri și de la familiile lor. Și, mai presus de toate, fiți buni, cu ceilalți și cu voi înșivă. Acțiunile voastre de zi cu zi plantează semintele caracterului pe tot parcursul vieții.

Călătoria continuă

Educația valorilor este o călătorie comună. Ea necesită reflecție, comunicare și un angajament comun față de tipul de lume pe care vrem să o creăm. Când școlile și familiile sunt unite în scopul lor, nu pregătim copiii doar pentru teste, ci îi pregătim pentru viață. Lăsați acest ghid să fie o resursă vie: deschisă evoluției, îmbogățită de practică și susținută de o viziune colectivă de a crește oameni cu principii, compasiune și reziliență.

Co-funded by the European Union

Bibliografie

Barclay, D. (2020). *Fișă de lucru privind valorile fundamentale*. https://dawnbarclay.com/wp-content/uploads/2020/02/Core-Values-1.pdf

Ciobanu, M.-L. (2021). Educația pentru și prin valori în curricula disciplinelor socioumanistice de liceu din România și din Republica Moldova. *Studia Universitatis Moldaviae, Științe ale Educației, 9*(149), 12–15.

Covey, S. R. (1998). *Cele 7 obiceiuri ale familiilor extrem de eficiente*. Golden Books.

Davis, G. A. (1996). *Predarea valorilor: O carte de idei pentru profesori și părinți* [Broșură]. Incentive Publications.

Dezvoltarea obiceiurilor bune. (n.d.). *Fișă de lucru privind valorile fundamentale*. https://www.developgoodhabits.com/core-values-worksheet/

Duckworth, J. și Gilbert, I. (Eds.). (2009). *Mica carte a valorilor: Educarea copiilor pentru a deveni cetățeni gânditori, responsabili și grijulii* (ediție ilustrată). Crown House Publishing.

Dweck, C. S. (2006). *Mentalitate: Noua psihologie a succesului*. Random House.

Eyre, L., & Eyre, R. (1994). *Învățându-vă copiii valorile* (L. Eyre & R. Eyre, Narr.) [Carte audio prescurtată]. Simon & Schuster Audio. https://doi.org/10.9780743547208

Faber, A., & Mazlish, E. (2012). *Cum să vorbești astfel încât copiii să asculte și să asculți astfel încât copiii să vorbească* (ediție actualizată). Scribner.

Grusec, J. E., Goodnow, J. J., & Kuczynski, L. (2000). Noi direcții în analiza contribuției părinților la dobândirea valorilor de către copii. *Dezvoltarea copilului, 71*(1), 205–211. https://doi.org/10.1111/1467-8624.00135

Kohn, A. (1993). *Pedepsiți prin recompense: problema cu steluțele aurii, planurile de stimulare, notele de 10, laudele și alte mită*. Houghton Mifflin.

Lin, G. X. și Szczygieł, D. (2022). Valori personale de bază și epuizarea părinților: un scurt raport „ ”. *Știința afectivă, 3*(2), 498–504. https://doi.org/10.1007/s42761-022-00103-y

Living Values Education. (n.d.). *Materiale pentru școli*. https://livingvalues.net/materials-for-schools/

Meneses, G., Santos, W., Biermann, M., Farias, M., & Plutarco, L. (2022). Influența valorilor și a stilurilor parentale percepute de copii în transmiterea valorilor. *Psicologia: Teoria e Pesquisa, 38*, e38318. https://doi.org/10.1590/0102.3772e38318.en

Oeschger, T. P., Makarova, E., & Döring, A. K. (2022). Valorile din programa școlară din perspectiva profesorului: un studiu cu metode mixte. *International Journal of Educational Research Open, 3*, articolul 100190. https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2022.100190

Onaga, F. (2019). *Educație pentru valori și convingeri morale*. Universitatea de Vest din Timișoara. https://doi.org/10.5281/zenodo.5779438

Packham, R., Taplin, M. și Francis, K. (Eds.). (2024). *Cum poate educația pentru valori să îmbunătățească bunăstarea elevilor și a profesorilor: un ghid simplu pentru abordarea „Educația în valori umane”* [Broșură]. Publicat independent.

Fişe de lucru imprimabile. (n.d.). *Fişă de lucru privind educaţia valorilor*. https://printableworksheets.in/worksheet/values-education

Schemes, J. (2023). *Predarea valorilor: și formarea caracterului* [ediție Kindle]. Publicată de autor.

Schiller, P. și Bryant, T. (1998). *Cartea valorilor: Predarea a 16 valori de bază copiilor mici* [Broșură]. Gryphon House.

Siegel, D. J. (2010). *Mindsight: Noua știință a transformării personale*. Bantam Books.

Siegel, D. J., & Bryson, T. P. (2011). *Copilul cu creierul întreg: 12 strategii revoluționare pentru a cultiva mintea în dezvoltare a copilului tău*. Delacorte Press.

Spătărelu, E. M. (2018). Educația pentru valori în învățământul primar. Lucrare prezentată la *Educația din perspectiva valorilor*, Alba Iulia.

Teaching Expertise. (n.d.). *Activitate pentru identificarea valorilor personale*. https://www.teachingexpertise.com/sel/activity-to-identify-personal-values/

Therapist Aid. (n.d.). *Evaluarea valorilor: exercițiu de clarificare a valorilor*. https://www.therapistaid.com/activity/values-assessment